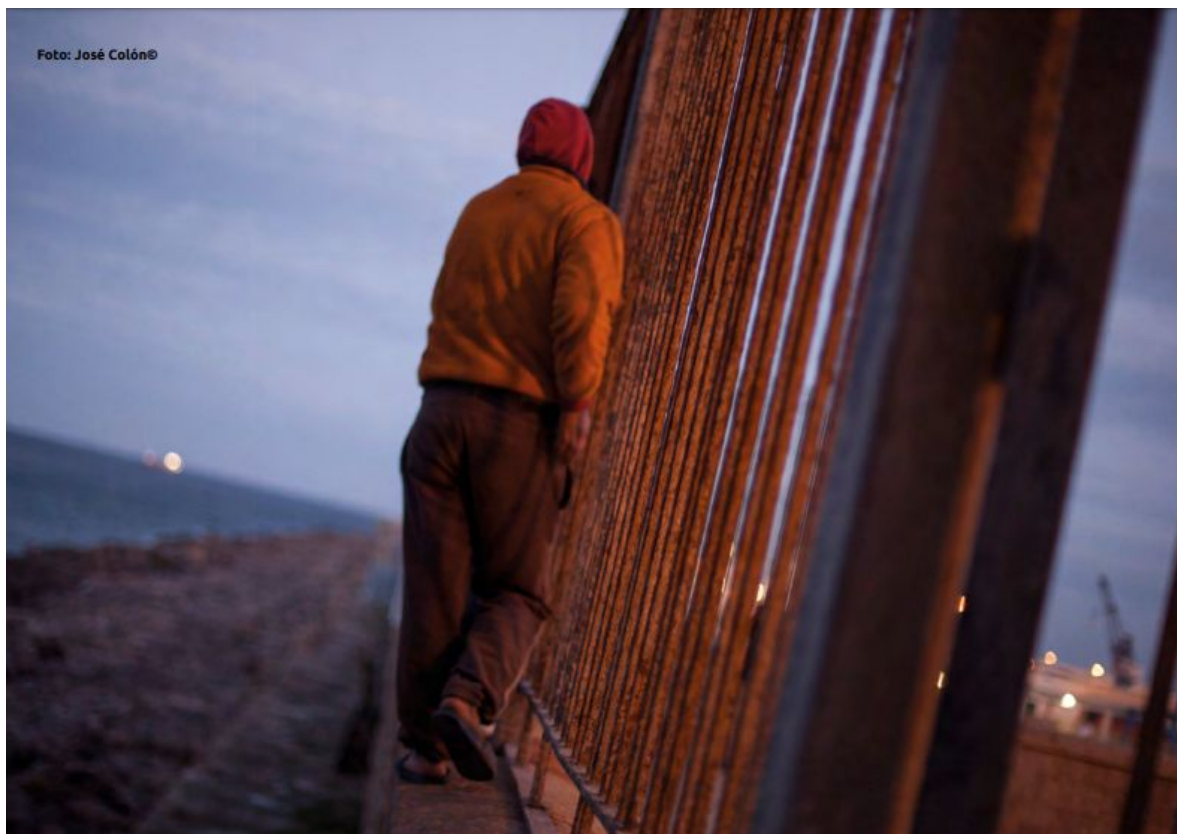

ELS JOVES QUE EMIGREN

SOLS

-Una realitat desconeguda-

Autora: Amal Serroukh

Tutor: Josep Maria Gensana

Modalitat de batxillerat: Humanístic-Social

Data d'entrega: 06/11/2019

Institut: Miquel Biada

Resum

El tema del meu treball de recerca tracta de la realitat d'un fenomen el qual molts pensen que és nou. Però no, el que és novetat és l'alarma social que se n'està fent d'un desconeixement i unes fronteres que ens posem nosaltres mateixos. Aquest fenomen desconegut és el dels joves migrants.

Una vegada són aquí com són rebuts? Com són tractats? Els hi donen els seus drets, o només es busquen beneficis darrere de tot això? Com actua el sistema de protecció menors amb ells a Catalunya?

Tot això només ho sabrem si deixem d'un costat tots els prejudicis que ens posen barreres i límits. Coneguem la realitat des de la nostra investigació i no des de la visió dels altres.

Paraules clau: Menors Estrangers No Acompanyats, Sistema de proteccions, Intervencions, Integració

Resumen

El tema de mi trabajo de investigación trata de la realidad de un fenómeno el que muchos piensan que es nuevo. Pero no, lo que es novedad es la alarma social que se está haciendo de un desconocimiento y unas fronteras que nos ponemos nosotros mismos. Este fenómeno desconocido es el de los jóvenes migrantes.

Una vez están aquí como son recibidos? Cómo son tratados? Les dan sus derechos, o sólo se buscan beneficios detrás de todo esto? Cómo actúa el sistema de protección menores con ellos en Cataluña?

Todo eso sólo lo sabremos si dejamos de un lado todos los prejuicios que nos ponen barreras y límites. Conozcamos la realidad desde nuestra investigación y no desde la visión de los demás.

Palabras clave: Menores Extranjeros No Acompañados, Sistema de protecciones, Intervenciones, Integración

Abstract

The subject of my research work deals with the reality of a phenomenon which many think is new. But no, what's new is the social alarm that is being ignored and borders that we put ourselves. This unknown phenomenon is that of young migrants.

Once are they here how are they received? How are they treated? Do they give their rights, or are they only looking for benefits behind all this? How does the smallest protection system work with them in Catalonia?

All this we will only know if we leave aside all the prejudices that put barriers and limits to us. We know the reality from our research and not from the vision of others.

Keywords: Non-Accompanied Foreign Minors, Protection System, Interventions, Integration

Índex

1. Introducció i justificació.....	p.1
2. Plantejament de la investigació.....	p.2
2.1. Hipòtesi.....	p.2
2.2. Objectius.....	p.4
3. Cos del treball.....	p.5
3.1. Marc teòric.....	p.5
3.1.1. Les migracions humanes, un fenomen antic.....	p.5
3.1.2. Els fenomen dels MENA.....	p.7
3.1.3. Evolució del sistema de protecció de la infància i l'adolescència a Catalunya.....	p.11
3.1.4. La resposta institucional actual a Catalunya.....	p.12
3.2. Disseny metodològic.....	p.18
3.2.1. Tècniques d'investigació.....	p.18
3.2.2. Guió de l'entrevista.....	p.20
3.2.3. Entrevistats.....	p.21
3.2.4. Anàlisis dels aspectes de les entrevistes.....	p.22
4. Punts forts i punts febles detectats en el sistema de protecció de la infància a Catalunya.....	p.31
5. Conclusions.....	p.32
6. Bibliografia.....	p.33
7. Annexos	
7.1. Entrevista 1.....	p.1
7.2. Entrevista 2.....	p.16
7.7. Entrevista 3.....	p.18
7.3. Entrevista 4.....	p.36-65

1. Introducció

Des de fa anys s'està donant un fenomen amb una realitat molt poc desconeguda per la majoria de nosaltres. Se'ls sol amagar darrere d'unes simples sigles, allunyant-nos i deshumanitzant-nos cada vegada més d'ells i les històries que porten arrossegant.

Estem parlant del menors estrangers que emigren sols, aquells joves que venen en busca d'una oportunitat que molts els hi han negat. Tant sols són nens, però amb una mentalitat i maduresa d'adults.

La qüestió que vull abordar principalment és la influència del sistema de protecció de la infància i l'adolescència a Catalunya en la seva integració. Realment són eficaces i eficients les intervencions del sistema sobre aquests joves? Realment són justes les actuacions que es porten a terme en relació a aquest col·lectiu? Realment s'està abordant aquest fenomen des de el punt de partida i origen vertader? Quins altres factors hi intervenen en la seva integració? Tenim dret a qüestionar-nos el sistema i le lleis, tenim dret a conèixer la realitat tal i com és, sense haver sigut influenciats per uns paradigmes i marcs mentals buits i sense base. I això és que vull fer jo. La meva motivació personal bàsica és conèixer el que és desconegut per a mi, i no deixar que m'ho expliquin altres, sinó saber la veritat jo mateixa utilitzat sempre la curiositat, la racionalitat i el pensament crític.

Per arribar als meus objectius hauré de seguir les notícies que van sortint en relació a aquests joves, llegir llibres i estudis sobre el fenomen, i fer entrevistes en profunditat a especialistes, per tal de conèixer els subjectes d'estudi i entendre l'objecte.

2. Plantejament de la investigació

2.1. Formulació de la hipòtesi

“Els errors i la mala praxis de l’actual sistema de protecció de la infància i l’adolescència provoca que els Mena es trobin en una situació irregular i se’ls faci difícil la seva integració.”

- **Variable independent:** Errors i mala praxis del sistema de protecció de menors
- **Variable dependent:** Situació irregular i una difícil integració dels Mena.

Definició de termes:

Errors/ mala praxis: Aquelles ineficiències i males actuacions del sistema de protecció en la intervenció sobre els Mena, en els procediments de detecció, avaluació-diagnosi, en les coordinacions i interrelació en el propi sistema.

Sistema de protecció: Conjunt específic de normes i mesures gestionades i recolzades per diverses unitats institucionals, proporcionant els recursos materials, tècnics, socials, educatius, pedagògics i mesures jurídiques necessàries, que tenen com a objectiu principal la protecció del menor en tot moment, el seu desenvolupament integral complint amb els principis del dret del menor dins d’un Estat determinat.

Mena: Menors Estrangers No Acompanyats, també coneguts com a menors del carrer, menors estrangers indocumentats no acompanyats (MEINA), menors immigrants en desemparament (MID). Tots aquests termes engloben nens/es i joves menors de 18 anys que han realitzat un procés migratori sols o acompanyats, però que actualment es troben en situació de desemparament.

Situació irregular: Condició en la qual es troba una persona que no té la documentació necessària per residir legalment en un estat. Estar en aquestes circumstàncies vol dir que no es pot gaudir de les prestacions públiques i socials bàsiques del país.

Integració: Procés social dinàmic d'inclusió de grups que es troben en un sistema marginal. Té com a objectiu el desenvolupament social de cada individu, amb els seus drets i obligacions, perquè aquest tingui un paper actiu en la societat i pugui participar en el nivell mínim del benestar social, constituint així una societat segura, estable i justa per a tothom. Es basa principalment en la igualtat social i el desenvolupament humà.

- **Implicacions contrastables:**

En aquesta hipòtesi tenim dos indicadors: el sistema de protecció de menors i les dificultats d'integració dels Mena.

Per demostrar que aquesta hipòtesi està ben formulada hem de presentar les implicacions a favor i les implicacions en contra.

Implicacions a favor:

- "Trobar un sistema de protecció del menor negligent i al mateix temps un col·lectiu de MENA amb moltes dificultats d'integració."
- " Trobar un sistema de protecció del menor molt eficient i al mateix temps un col·lectiu de MENA que fàcilment s'integra a la societat d'acollida".

Implicacions en contra:

- " Trobar un sistema de protecció molt eficient però alhora un col·lectiu MENA amb moltes dificultats d'integració"
- "Trobar amb un sistema de protecció negligent i alhora un col·lectiu MENA que s'integra fàcilment en la societat d'acollida"

2.2 Objectius del treball

- Informar-me i seguir les notícies sobre els últims casos relacionats amb els MENA.
- Conèixer i analitzar la situació i realitat social i jurídica dels MENA, a partir de llibres, estudis i entrevistes en profunditat a experts i professionals en l'àmbit.
- Investigar de quina manera s'està gestionant l'acollida i la integració d'aquests joves desemparats des del sistema de protecció de la infància i l'adolescència a Catalunya.
- Reflectir d'alguna manera la realitat d'aquest col·lectiu, fent un vídeo-reportatge.

3. Cos del treball

3.1. Marc teòric

3.1.1. Les migracions humanes, un fenomen antic

El fenomen de les migracions no és nou (Blandin, 2010). Ha format part de la història des dels principis de la humanitat, és una de les característiques de les poblacions humanes.

L'ésser humà sempre ha tingut un esperit nòmada, si més no, s'ha distingit més per les seves migracions que pels seus assentaments. Els individus s'han anat desplaçant en funció de les circumstàncies, ja sigui pressionats o atrets (push & pull factors) per la situació climàtica, econòmica o política. Aquestes persones, nascudes en un país diferent del que resideixen, representen actualment el 3% de la població mundial (Alfred, 2010). De fet, les taxes migratòries en aquest moment són molt menors en termes relatius en comparació amb les grans migracions històriques, com les que va patir Europa, el continent emigrant de l'edat moderna. Entre 1820 i 1930, es van produir moviments internacionals de mà d'obra (Le Bris, 2010). Al voltant de 55 milions d'europaus van emigrar als països del Nou Món (Estats Units, Canadà, Argentina, Austràlia), que tenien en comú l'abundància de recursos naturals i una elevada demanda de treball per l'escassetat de mà d'obra.

La revolució industrial, els canvis demogràfics, la fam, la penúria... són alguns dels factors que van donar peu a una forma moderna de migració en massa. Un moviment facilitat principalment per la modernització dels mitjans de transport i comunicacions. Durant dècades aquests fluxos migratoris transoceànics van ser principalment lliures i el document més important que havia de portar amb si l'immigrant no era el passaport o un document d'identitat sinó un bitllet de vaixell.

Estats Units va ser el país que més immigrants va rebre. L'economia americana va demostrar una capacitat d'absorció de mà d'obra en l'economia mundial.

Les característiques principals que presenten els emigrants que van protagonitzar les massives corrents migratòries són: homes majoritàriament, joves, que viatgen sols i presenten una baixa qualificació professional (Sánchez, 2002).

A finals del segle XIX i principis del s. XX, en els principals països receptors, l'opinió pública, la premsa i els polítics van començar a plantejar-se amb intensitat la necessitat de controlar i limitar fronteres, i regular la immigració i la seva composició sent més selectius, adequant l'oferta de mà d'obra a la demanda. Generalment, l'emigració és un dels elements que està present en els processos de desenvolupament capitalista.

El mar Mediterrani, durant la història ha sigut una cruïlla de canals de comunicació, sistemes econòmics, polítics i sobretot culturals. És un espai geogràfic travessat per dos eixos nord-sud i est-oest, i un complet trenat de forces. Encara que sempre ha sigut i és una de les rutes més mortíferes del món, no ha impedit que segueixin havent canals de fluxos migratoris constants. Essent també el mar que divideix nord i sud, dos mons molt diferents. És la frontera més desigual del món.

(Mandianes, 1993) A partir de la dècada dels setanta, Europa endureix les seves polítiques migratòries, i per tant, la tendència d'aquests moviments migratoris s'inverteix a Espanya, passant de ser a un país d'emigració a un país d'immigració. Als anys 80, estats com Portugal, Itàlia i Espanya que havien subministrat mà d'obra, arriben a un important nivell de desenvolupament com a conseqüència de les migracions provinents del sud de la Mediterrània, molt sovint d'una manera clandestina. Es van dirigir a determinats països principalment per l'absència de legislacions que prohibissin la immigració, i per una altra banda, per llaços lingüístics i culturals amb aquests. En aquesta època les migracions internes de camp-ciutat s'interrompeixen a països com Espanya.

Enacar que el fenomen de les migracions és molt antic, però, si mirem ara, el nou paisatge globalitzat apareix amb la irrupció creixent dels "clandestins", migrants il·legals pels països receptors que han cobrat una visibilitat que abans no tenien. Aquestes qüestions migratòries han passat a un primer pla en les preocupacions nacionals i internacionals, particularment a occident.

Actualment es tenen les idees menys favorables per a la migració. El clima filosòfic i polític és cada vegada més anti-immigració, i la figura de l'immigrant és cada vegada més menyspreada pels mitjans de comunicació, els líders polítics i els intel·lectuals.

I és que negar la validesa de la migració és negar una part de la naturalesa social humana i al mateix temps contradir l'evident realitat prehistòrica i també realitats d'èpoques molt més recents, com s'ha explicat anteriorment.

3.1.2. El fenomen dels MENA

El fenomen de les migracions que caracteritza el món actual, sotmès a restriccions en quant a la llibertat de circulació a través de fronteres, afecta indudablement a un fenomen recent, el de la infància i l'adolescència, que ha anat cobrant una particular rellevància. No és fins a mitjans dels anys vuitanta (González, 2003) quan es comença a notar significativament aquest fenomen, tant pel nombre de nouvinguts, com per la problemàtica específica que presenten. Joves es converteixen en subjectes actius en la migració africana cap al continent europeu. Aquest col·lectiu se'ls coneix com a MENA (Menors Estrangers No Acompanyats), encara que també s'utilitzen altres denominacions per referir-se a ells; com MINA (Menors Immigrants No Acompanyats) o MMNA (Menors Migrants No Acompanyats), fent èmfasi l'absència de familiars i referents adults; i MEINA (Menors Estrangers Indocumentats No Acompanyats), destacant la situació administrativa. No obstant això, en l'opinió pública, s'ha imposat i ha perdurat fins avui el concepte de nens del carrer, sobretot degut a la influència dels mitjans de comunicació. MENA, aquestes sigles amaguen darrere un ésser humà, menor de 18 anys que han realitzat un procés migratori de manera autònoma, separats de les persones que per llei els tenen al seu càrrec i han pogut accedir al país de destinació de forma irregular.

Aquesta nova generació immigrant ha obert nous debats i interrogants pel que fa als procediments d'acollida en els països receptors sense vulnerar els principis de la Convenció dels Drets del nen. Ni les normes jurídiques ni el sistema de protecció han sigut capaços d'oferir una resposta eficaç.

A Catalunya, el fenomen dels MENA no va començar a augmentar de forma important fins a 1998 (Capdevila; Ferrer, 2003), i és a partir d'aquest moment quan creix la necessitat de conèixer-lo millor i en profunditat per diferents motius, com ara l'increment notable i continu de nouvinguts tant a Catalunya, a Espanya, i la resta d'Europa; alarma social que provoca l'arribada d'aquests menors, sols, sense cap referent adult que se'n faci càrrec; les freqüents fugides que protagonitzen de les institucions de protecció a la infància on se'ls ingressa; i sobretot, la seva presència als carrers de les ciutats i les actuacions que protagonitzen, que han creat un corrent negatiu d'opinió pública; l'urgència d'obtenir dades que permetin conèixer l'abast del fenomen i les característiques específiques, la importància de generar propostes per abordar aquesta nova realitat de manera adequada (Capdevila; Ferrer, 2003) . Tot això, per tal d'intentar conèixer millor aquest fenomen i ajudar a generar respostes noves i adients.

El fenomen MENA, una realitat cada vegada més vigent i polèmica en les nostres societats, ha fet d'Espanya el país que més acull aquest tipus d'immigració, principalment per la proximitat amb el Marroc, país d'on arriben més menors. Per diferents factors es distribueixen de manera desigual pel territori, sent Catalunya, Madrid, la Comunitat Valenciana i el País Basc les comunitats que més menors acullen (Cónsola 2016:45).

Cal ser conscient de la diversitat del fenomen i de la dificultat d'establir uns determinats caràcters que englobin a aquest col·lectiu. Per començar hem de distingir entre els menors que s'identificaran i els que passaran al marge de de qualsevol registre oficial. Però, després ens trobem que per diferents motius s'invisibilitzaran a un grup a l'hora d'arribar a aquesta fase, els quals els podem classificar en tres categories: “els menors que viuen al carrer, els mal acompanyats per família extensa o xarxa social i treballadors/es del sexe” (Cónsola 2016:45-46).

Els menors estrangers indocumentats no acompanyats fan el seu difícil viatge amb unes expectatives de futur i la idea principal de millorar les seves condicions. La primera motivació és la econòmica, aprofundint també trobem les condicions socials, raons polítiques, fugida de famílies en situacions conflictives i , per últim, les ganes de viure l'experiència d'una aventura fruit de l'edat d'adolescència. Però, entre aquests menors també trobem els que fugen de

situacions difícils, com maltractaments o matrimonis imposats no desitjats. I, en general, un cop arribats al lloc de destí, el seu principal objectiu és la regularització dels papers, suport a la família d'origen i una autonomia en la vida diària.

Encara i així, últimament s'han vist canvis en el perfil i les motivacions d'aquest menors vers el procés migratori. Els primers MENA que arribaven al territori mostraven situacions molt perjudicades i l'obligació a intervenir era gairebé inevitable, en canvi, ara cada vegada viatgen més menors amb una perspectiva diferent que els transmeten els mitjans de comunicació i no són tan necessitats econòmicament com els primers.

Cal destacar que en principi quan els menors arriben al territori es valora la seva condició de menors i de no acompanyat, per tant són considerats pels serveis de protecció al menor, i ingressats en centres d'acollida. Malgrat això, "les investigacions mostren que hi ha un conflicte entre la legislació i la pràctica" (Cónsola 2016:47), en la intervenció amb aquests menors i els seus interessos superiors. A més, la identitat i la etiqueta d'estranger es sol prioritzar sobre la de menor d'edat per la societat i el sistema, cometent així irregularitats entre la disposició social i legal creant unes intencions de protecció o d'expulsió. Aquests joves són considerats com a problemes i són prioritats política, les mesures que es duen abans eren els retorn, evitant així "l'efecte trucada", ara s'utilitza una nova arma, els mitjans de comunicació i les xarxes socials, creant així marcs mentals i nous paradigmes.

La intervenció institucional de protecció cap a aquests nous col·lectius s'ha de fer amb extrema cautela. El problema apareix quan les situacions d'irregularitat administrativa o de precarietat laboral o econòmica, reverteixen de manera perjudicial en el nen o nena acollit. En aquestes situacions, els serveis de protecció al menor haurien de jugar un paper clau en la seva protecció, gestionant tot el que està relacionat amb la regularització administrativa del menor i del seu referent familiar, així com facilitant la informació i els tràmits necessaris per a l'accés als recursos socials existents.

La irregularitat administrativa és una "situació de risc" ja que perjudica el desenvolupament personal o social del menor. Incorporar tots aquests elements nous i ser capaços de discernir entre una i altra situació no és tasca fàcil però és responsabilitat nostra superar aquestes dificultats de manera eficient i eficaç sense oblidar-nos de la protecció d'aquests / es nens / es i joves.

Pel que fa a la **feminització del fenomen**, encara que sembla que les MENA de sexe femení es comencen a detectar a partir del 2001 (a Canàries, les nigerianes, a València i a Catalunya, les romaneses), no comencen a arribar de forma més significativa als serveis de protecció fins a anys més tard, principalment romaneses, marroquines i nigerianes, (Quiroga, 2010).

Aquestes menors moltes vegades no són detectades pel sistema perquè solen estar invisibilitzades en xarxes i màfies desconegudes (Quiroga, 2010), treballant en el sexe.

Les noies MENA moltes acostumen a ser una minoria per la influència de la cultura. En algunes cultures el noi, el mascle, és qui s'encarrega de portar sosteniment i futur de la seva família, i si es té la necessitat d'emigrar, ELL és porta endavant el projecte migratori.

En aquests moments, el més important en la qüestió d'aquests noies desprotegides i sense referents familiars, està en aclarir en quina mesura i com l'estat del Benestar i els sistemes de protecció a la infància i l'adolescència han de procurar la visibilització i l'atenció cap a aquestes adolescents en risc social.

3.1.3. Evolució del sistema de protecció de la infància i l'adolescència a Catalunya

Difícilment podem conèixer i entendre l'actual sistema de protecció del menor si no mirem enrere i investiguem les primeres intervencions que es duiem a terme amb aquests joves. A mida que ha anat creixent el volum d'aquest tipus d'immigració, el sistema ha anat intentant adaptant-se a aquest nou fenomen i creant noves xarxes de serveis i recursos de caràcter assistencial.

A partir de 1992 comencen a arribar els primers menors que emigren sols (Quiroga, 2009). Aquests no seran res comparat amb els que vindran més tard. No és fins al 1998 quan els menors detectats per la DGAIA no són derivats als primers serveis pensats especialment per a ells, com el MMNA o el SAAEMI. Al 1999 es comencen a obrir centres de dia i serveis d'educadors de carrer, per alleugerir la sobrevinguda. Els principals problemes en aquella època eren el desconeixement d'aquests nouvinguts i la saturació en els centres d'emergència i els d'acollida per falta de places als CRAE. Tot això va crear un desajustament en les esperances d'aquests nois, principalment pels llargs intervals d'espera en la tutela i la regularització de la documentació. Tots aquests factors i sobretot el col·lapse en els centres van portar unes crisis, com és l'alta fugida de centres, i baralles entre educadors i menors.

A partir del 2000, el fenomen va començar a créixer a Catalunya, i la presència de nens dormint al carrer es comença a notar (Quiroga, 2009). Una novetat en aquesta època va ser l'obertura d'expedients per delictes. També es comença a feminitzar una mica el fenomen però de maner molt limitada. Eren d'origen romanès i es dedicaven al treball sexual (Quiroga, 2009).

Al 2003 comencen a haver-hi programes d'inserció sociolaboral en els centres, que es centraven en la regularització administrativa, formació i inserció laboral. Tot i així, es produeixen repatriacions i desprotecció d'aquests joves una vegada arribats als 18 anys (Quiroga, 2009).

Al l'any 2005 es crea una secció específica per als menors estrangers que emigren sols. I a l'etapa del 2008, es produeixen canvis importants en els circuits. Els centres es comparteixen entre autòctons i estrangers, hi ha un augment en els recursos destinats a aquests menors, els centres passen a ser de primera acollida a "d'acolliment"... Encara que la ubicació d'alguns centres a Barcelona dificultaren la inserció dels joves, ja que estaven en zones marginades i amb moltes males influències.

En el resum, el sistema de protecció a mesura que passaven els anys focalitzava els seus objectius en la intervenció amb els MENA, i alhora que coneixent-los a ells i les seves realitats.

3.1.4. La resposta institucional actual a Catalunya

Un cop aquests menors arriben a territori espanyol, es duen a terme un seguit d'actuacions i intervencions per part de diferents institucions. Aquestes es troben establertes en el "Protocol Marc sobre determinades actuacions en relació amb els menors estrangers no acompanyats", aprovat l'octubre de l'any 2014 (Butlletí Oficial de l'Estat, 2014). Els exercicis desenvolupats en aquest marc estan inspirats en els principis i normes inclosos en els instruments jurídics internacionals sobre drets del menor aprovats per Espanya. La finalitat d'aquest document és dotar de mecanismes de coordinació en la intervenció de totes les institucions i Administracions Públiques afectades, com el Ministeri Fiscal, Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, institucions sanitàries i Serveis Socials de Protecció de Menors. Les actuacions que recull van des de la identificació del menors i la determinació de la seva edat fins a la posada a disposició del Servei Públic de Protecció de Menors.

Cal senyalar que la vessant protectora dels menors desemparats té un abast general. En el cas de Catalunya, l'Administració de la Generalitat té la responsabilitat i l'obligació de protegir tots els menors desemparats, tant aquells residents a Catalunya com aquells que s'hi trobin provisionalment, ja que el legislador estableix clarament que l'atenció i la protecció pública

dels menors ha d'arribar necessàriament a tots els que resideixin o es trobin a Catalunya, independentment del seu origen o condició (Aja, Moya et al, 2003).

A continuació analitzarem la realitat pràctica en la què es desenvolupen aquestes actuacions, per tal de poder assenyalar més endavant els problemes del sistema d'intervenció sobre els MENA. El procediment d'intervenció sobre aquests menors desemparats es divideix en les següents fases:

1r. Fase de detecció

El procés de detecció d'un menor en desemparament dura un dia, i es pot conèixer a través de diferents vies, que són principalment agents policials i socials :

- a. Freqüentment aquesta fase és realitzada per la Policia Nacional o Mossos d'Esquadra. De fet, aquesta és la manera més normal per la qual els menors entren dins la xarxa de protecció. O bé ells mateixos es presenten en una comissaria, que és el que fan la gran majoria, o són detectats per la pròpia policia. El Ministeri Fiscal també en pot tenir coneixement a través d'una denúncia de l'existència d'un menor al carrer, i haurà d'intervenir per introduir-lo en el sistema de protecció (Aja, Moya et al, 2003).
- b. Poden ser detectats també per educadors que treballen al carrer, amb un horari flexible. Formen part dels Equips de Detecció i Contacte creats el maig de 1999 per l'Ajuntament de Barcelona i l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet (Aja, Moya et al, 2003). Aquest és l'únic mecanisme específic de contacte i recerca precoç de menors, que té com a objectiu primordial detectar i establir amb ells un contacte, amb la intenció de conduir-los als recursos i serveis adequats de la Generalitat, i al mateix temps, intentar integrar-los en la xarxa de la DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, organisme a Catalunya que exerceix la protecció i tutela dels menors desemparats i en alt risc de marginació, a la vegada que promou el seu benestar amb l'objectiu de contribuir al seu benestar social) i emparar-los d'una manera efectiva. El seu ofici va més enllà de la detecció, ja que per exemple davant aquells

joves immigrants indocumentats no acompanyats que no poden ser tutelats, els condueixen a serveis i recursos alternatius com: centres oberts i de dia, mediadors culturals, menjadors, pensions, albergs de baixa exigència i altres establiments d'allotjament.

- c. Una altra via de detecció és a través de l'EAIA, l'Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, l'òrgan executor de la DGAIA distribuït per tot el territori, especialment a Barcelona. Actuen a nivell municipal i provincial, i està format principalment per educadors socials, treballadors social, pedagogs i psicòlegs. Aquest equip es dedica a la recepció, diagnòsi, valoració i actuació sobre els casos d'alt risc social de menors desemparats, fent un seguiment també amb la família, donant propostes tècniques, i derivant-los a serveis socials, instàncies jurídiques o serveis de la DGAIA.
- d. Si els Equips Bàsics d'Atenció Primària (EBAP) saben de l'existència d'un menor en possible estat de desemparament, també poden dirigir-lo als serveis de protecció de la infància i l'adolescència, tant si ha comès un delictes com si no, la llei exigeix l'atenció immediata per cobrir les seves necessitats bàsiques, que es solen atendre als centres de primera acollida o d'urgències. Mentre se'ls atén es comunica la situació al Ministeri Fiscal perquè autoritzi que s'iniciï el tràmit d'identificació, procés que dura entre 15 i 21 dies, i en cas de dubte, el tràmit de determinació de l'edat per part de la DGAIA.

2n. Fase d'avaluació del cas, diagnòstic i proposta d'intervenció

Una vegada s'atenen les necessitats primàries del menor es procedeix a la identificació de la qual s'encarrega l'Administració Pública. En el cas de dubte sobre la minoria d'edat, el Ministeri Fiscal autoritza unes proves osteomètriques i radiològiques, principalment dels canells. El menor és traslladat per les Forces i Cossos de Seguretat al Centre Sanitari on li són realitzades amb caràcter prioritari.

- a. L'avaluació i el diagnòstic de les dades i la situació personal i familiar del menor es realitza en un centre d'acolliment o de primera acollida, i dura entre 3 i 4 mesos. Aquests centres poden dependre directament de l'Administració o estar gestionats per fundacions, com és el cas del Centre Estrep per a adolescents en risc social, situat a Manresa i gestionat per la Fundació Mercè Fontanilles (Aja, Moya et al, 2003). Són centres que han estat tradicionalment dirigits als autòctons. El seu servei s'ofereix de manera limitada ja que el seu objectiu principal és fer un diagnòstic i proposar les mesures de protecció definitives i més convenients. Complementa la feina dels EAIA, ja que en situació d'emergència a vegades aquests equips no poden fer alhora tota l'observació, diagnòstic, guarda i educació.

- b. El Servei d'Equip Tècnic Especialitzat en el Diagnòstic de Menors Immigrants (SATEMI), creat al juny de 2000 i gestionat per una fundació, és un servei tècnic dependent de la Secció d'Urgències de la DGAIA de la Generalitat de Catalunya, format per un equip de professionals, un treballador social, un pedagog, un psicòleg i un advocat, coordinats per la DGAIA. Aquest servei també atén i confecciona un diagnòstic tècnic dels menors del carrer, però que han estat detectats pel Equip de Contacte i Detecció, que es troben a centres oberts de dia com Casal dels Infants del Raval o el CEL Al-Qàntara de Càritas. El seu objectiu és realitzar aquest diagnòstic i estudi per facilitar la integració del menor en la xarxa normalitzada de protecció, i també treballar en la documentació del menor que li permeti residir i treballar en el futur.

3r. Fase de declaració de desemparament, assumpció de la tutela i intervenció protectora

Després de tot el diagnòstic, la DGAIA tria una de les següents opcions en el cas del menors migrants no acompanyats: o bé s'envia al menor al país d'origen, aplicant una decisió de repatriació del delegat de Govern i que li correspon executar la Policia Nacional; o bé declara el jove en situació de desemparament i assumeix les funcions tutelars provisionals del menor estranger, assignant-li un dels recursos normalitzats següents del sistema de protecció.

- a. Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE), establiments d'acolliment residencial temporals propis de la DGAIA o que pertanyen a entitats col·laboradores d'iniciativa social. La seva finalitat és donar resposta a situacions i necessitats educatives assistencials per donar-les una protecció i educació, aplicant mesures d'inserció social, laboral i familiar, de la qual l'Administració autonòmica n'és responsable, i sobretot també, un desinternament.

En un termini no superior a 45 dies des de l'ingrés del menor en el centre s'elaborarà el projecte educatiu individualitzat, on es troben els objectius educatius que es pretenen assolir, d'acord amb el diagnòstic del menor. Els treballadors d'aquest centre també s'encarreguen de la documentació dels menors estrangers perquè puguin accedir sense problemes a la xarxa de recursos educatius i laborals en igualtat de condicions que els menors nacionals (Aja; Moya et al., 2003).

Amb l'arribada de menors estrangers (magrebins la majoria), aquests centres han començat a apostar seriosament per una educació intercultural, per exemple, comptant amb educadors magrebins, i també donant un ensenyament de la llengua (català i castellà) perquè ja els primers mesos n'aprenuin.

- b. L'altre recurs és el Servei d'Atenció i Acollida Especialitzada per a Menors Immigrants no Acompanyats (SAAEMI) creat el juny de 1998¹, que és l'actual Servei d'Acompanyament Especialitzat a Joves tutelats i extutelats (SAEJ)².

És un recurs específic per als 16 i 20 anys, tutelats i extutelats, que té com a objectiu és donar resposta a una atenció residencial i de guarda. Conduïxen a l'adolescent en la recerca de recursos i assolir una autonomia personal i emancipació, si és possible. Els joves resideixen en pensions i compten amb el suport i seguiment d'educadors. El seu objectiu últim és la inserció sociolaboral, a l'igual que els CRAE, amb la idea de que el

¹ Aja, E., Moya D. et al. (2003). *Els menors immigrants en desemparament a Catalunya*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer.

² Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017) Mapa de recursos DGAIA 2016. Anàlisi de dades i avaluació. Barcelona.

treball és una de les raons principals que a empès a emigrar a aquests menors, i per l'edat que tenen els que estan al SAEJ, no estan obligats a anar a l'escola. També se'ls ajuda amb la qüestió jurídica, es posa gran èmfasi en l'obtenció de permisos legals que tan important és per aquests menors estrangers, i més als que pertanyen a aquest programa donada la proximitat la majoria d'edat en què es troben i el perill d'arribar als 18 anys sense tenir un permís de residència, que els deixaria en una situació d'irregularitat, i per tant, podrien haver possibilitats de ser expulsats.

- c. Fins fa poc hi havia un *Programa d'acolliment familiar per a menors magrebins sense referents familiars* de l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció, però ja ha deixat d'existir. Consistia en promoure l'acolliment entre famílies d'origen marroquí, amb l'assessorament i seguiment d'una Institució Col·laboradora d'Integració Familiar. Aquest programar va sorgir davant la dificultat de trobar famílies que volguessin a aquests menors desemparats. En aquest programa hi participaven la Creu Roja, la fundació IRES i Ibn Battuta, que s'ocupaven de trobar famílies que fossin del Marroc i s'oferissin, i també estudiar les possibilitats d'aquest acolliment. Però aquest projecte no va durar gaire i va haver d'ésser suspès per manca de finançament, entre altres raons.

4t. Fase de transició a la vida adulta

Amb la finalitat d'intentar seguir amb la transició d'aquests menors a la vida adulta, existeixen alguns recursos de connexió entre els serveis de menors i els serveis per a joves majors de divuit anys.

- a. El *servei de Pis assistit per a joves majors de 18 anys*³, del qual són beneficiaris els joves que havien estat tutelats per la DGAIA, tot i que no es dirigeix directament als menors immigrants. Va destinat a joves de 18 a 21 anys sense recursos propis ni familiars. S'ofereix un habitatge amb recursos comuns (seguiment socioeducatiu, la

³ Els requisits per accedir a aquest programa està establert en el Decret 284/1996, de regulació del sistema català de serveis socials.

tramitació del PIRMI (Pla d'inserció de Renta Mínima), la inserció sociolaboral, etc.) i es té com a objectiu prestar un servei assistencial servint de pont entre els recursos de les institucions i l'autonomia personal, facilitant així la inserció social permetent la igualtat d'oportunitats d'aquests nois i noies.

Aquest programa el porten a terme educadors, com els de l'EAIA (E1:1), amb experiència en l'àmbit de la infància i adolescència en risc.

3.2. Disseny metodològic

Per conèixer i analitzar la magnitud del fenomen i la intervenció del sistema de protecció sobre aquest, hauré de llegir llibres, consultar lleis, estudis existents i revistes especialitzades, però sobretot, realitzar quatre profundes entrevistes a especialistes en els temes que concerneixen a aquests menors estrangers no acompanyats.

3.2.1. Tècniques d'investigació

L'Entrevista

En les últimes dècades d'investigació social, la metodologia de les enquestes s'ha convertit en una de les principals tècniques modernes de la investigació qualitativa, gràcies als últims desenvolupaments metodològics. Consisteix en un intercanvi oral entre dues o més persones amb una finalitat cognoscible: aconseguir una major comprensió de l'objecte d'estudi, des de la perspectiva de la / es persona / es entrevistada / s, i sobre un esquema flexible i no estandarditzat d'interrogació.

L'interaccionisme simbòlic és un marc totalment rellevant per tal de comprendre, interpretar el que es diu i es sent, i desenvolupar l'entrevista per tal de revisar perspectives paradigmàtiques de la investigació social.

Es pot dir també que és un instrument aparentment senzill per recollir informació, però també per seduir, xocar i enganyar a través d'arguments, opinions i declaracions amb visions sobre mons diferents, intentant veure-ho des del meu món, el seu i el nostre.

El diàleg i la conversa és una de les formes més antigues d'extreure veritats i obtenir coneixement, com la dialèctica socràtica.

El model teòric de comunicació i interacció social en la situació d'entrevista qualitativa es basa principalment en un flux comunicatiu en el qual l'entrevistador avalua informació, emmagatzema la rellevant i incita a parlar amb preguntes i altres tàctiques; pel que fa l'entrevistat, decideix la informació rellevant que té intenció de facilitar i interpreta la incitació de les preguntes i altres tèctiques. L'entrevistador registra la informació obtinguda durant l'entrevista en diferents suports.

En aquest treball, com a mètode d'investigació social faré servir la entrevista **semiestructurada** segons l'estructura i el disseny, ja que es tindrà preparat un guió prèviament que predetermini la informació que es requereix, amb preguntes obertes que possibiliten una major flexibilitat. Segons el moment, serà d'una tipologia de **desenvolupament o seguiment**, amb l'objectiu de, d'una banda, tractar de descriure l'evolució i procés dels aspectes i fenòmens a estudiar i, d'altra banda, aprofundir en la comprensió de l'objecte d'estudi. Pel que fa al número de subjectes, serà **individual**, hi haurà únicament un entrevistat. Segons l'extensió de l'objecte d'estudi, serà una entrevista **focalitzada**, ja que es centrarà especialment en aspectes concrets de la investigació, la qual cosa es necessita una preparació prèvia sobre el fet de referència i moltes vegades es buscarà la percepció de l'entrevistat sobre l'objecte d'estudi. Serà una entrevista **en profunditat**, on es consolida un vincle entre l'entrevistat i l'entrevistador, de manera que, a mida que avança la entrevista, l'entrevistat va evidenciant aspectes íntims sobre la comprensió del fenomen estudiat. El rol de l'entrevistador serà **directiu**, on adopta un rol actiu que no genera reciprocitat (Fàbregues, S et al., 2016).

3.2.2. Guió per l'entrevista

- Formació
- Trajectòria professional
- Diferències i dificultats entre la feina abans/ara. Canvis importants
- Immigració ahir i avui
- Aparició del fenomen Menas a Espanya i Catalunya. Concretament a Mataró.
- Procés d'actuació davant un menor desemparat
- Com ha canviat la intervenció amb el menor al llarg dels anys
- Recorregut migratori fins a Catalunya
- Perfil i context migratori del menor
- Sistema no preparat per rebre aquest tipus d'immigració
- Canvis en el sistema de protecció de la infància al llarg d'aquests anys
- Punts forts i punts febles d'aquest sistema
- Problemàtica i reflexions sobre l'eficàcia de les pràctiques jurídiques a Espanya i Catalunya
- Pràctica habitual de les entitats públiques
- Regulació d'estrangeria
- Repatriacions i la política de la por (vulneració de drets dels Mena per repatriacions irregulars, inconstitucionalitat del requisit d'intentar la repatriació com a principi general per a la residència del menor)
- Principi de l'interès superior del menor (doble condició del MENA)
- Dret a l'assistència letrada o jurídica.
- Situació actual dels Mena
- Situació fàctica de desemparament
- Realitat en els centres de Mena (situació, educadors, recursos, tracte)
- conflicte d'interessos entre el tutor i el tutelat
- Residència legal del menor: estada irregular i manca de documentació
- Gradual procés de marginació (dificultats d'integració)
- Alarma social i societat d'acollida
- Mitjans de comunicació, estereotips i criminalització (Què passa? Perquè passa?)

Què es pot fer per prevenir?)

- Perspectives de futur
- Diversitat sociocultural
- Possibilitats de perfeccionament del sistema
- Propostes per una actuació integral
- Sensibilització

Entrevistats

E1: El primer entrevistat és una dona que ha estudiat educació social i treballa en un EAIA. Té una llarga experiència en l'àmbit. Per respecte a la decisió de l'entrevistada, la primera part de l'entrevista no està enregistrada. En total ha durat una hora.

E2: El segon perfil és una dona que ha estudiat educació social, i més tard es va especialitzar en dret d'estrangeria. Treballa d'assessora jurídica en matèria d'estrangeria, i porta més de 20 anys en aquest àmbit. En aquest cas no es va registrar la entrevista sencera. Va durar dues hores.

E3: El tercer perfil és una dona també. Va estudiar pedagogia i treballa actualment de directora en un EAIA. Té una experiència molt llarga en aquest àmbit. L'entrevista va durar dues hores. Encara que aquesta persona no treballa amb MENA, m'ha pogut donar informació que em serveix per entendre la realitat dels extutelats, especialment els irregulars.

E4: L'entrevistat és un home, va estudiar pedagogia en l'àmbit social. Treballa de tècnic en polítiques migratòries. Té més de 20 anys d'experiència en l'àmbit. La durada de l'entrevista ha sigut de dues hores.

En aquestes entrevistes se m'ha donat una àmplia informació sobre diferents aspectes importants del fenomen dels MENA. M'han ajudat a entendre millor aquesta realitat que tants desconeixem.

3.2.4 Anàlisi dels aspectes de les entrevistes

Guió de l'entrevista i temes a tractar		Entrevistat 1	Entrevistat 2	Entrevistat 3	Entrevistat 4
Formació entrevistat		Educadora en EAIA	Assessora jurídica en matèria d'immigració	Pedagoga i directora en un EAIA	Tècnic de polítiques migratòries
Canvis importants en la feina	Abans	- Quan començà a treballar no hi havia cap centre d'acollida per a MENA		- Temes tabú. Cultura del silenci -Molt poques denúncies	
	Ara	- Ara hi ha molts centres d'acollida on hi ha MENA - Cada vegada hi ha més pisos per extutelats a Mataró		-Engranatge administratiu més complex (tot protocolaritzat, i això ajuda a guanyar temps) - Campanyes de sensibilització i conscienciació sobre determinats fenòmens -Recursos que ajuden a denunciar -Moltes denúncies	
Immigració	Ahir		S'esforçaven més en seu projecte migratori 2008: El retorn dels homes al país d'origen: desestructura familiar i problemes d'identitat en els infants	-Onades migratòries 2000-2005 -Gent s'instal·la on hi ha persones del mateix origen -Pares venen primer, després reagrupen família -Marroquins: primer venen homes -Llatinoamericans: primer venen dones	
	Avui		Ara alguns mostren menys esforç		Problemes d'identitat en els joves

Aparició del fenomen Menas a Espanya i Catalunya.		-Zones que més MENA reben: Andalusia i Barcelona (incertesa)		- Sempre han hagut aquest tipus d'immigracions - S'ha començat a veure de forma més notòria fa un parell d'anys - Gran flux a Catalunya. Saturació	- Catalunya rep molts MENA
Intervenció sobre un menor desemparat	Procés	<p>- Si el nen ha fet un circuit normal arriba a un centre d'acollida</p> <p>- Centre de acollida els hi fa entrevistes varies vegades</p> <p>- Actualització de l'informe cada 6 mesos, amb dades personals i de salut, història, evolució i comportament.</p> <p>- Si el nen funciona es fa proposta a la DGAIA per enviar-lo a un pis per continuar procés, ja que generalment els papers no s'han acabat de tramitar</p> <p>- Són pisos amb el mateix funcionament que un centre, on hi ha 4-6 joves. Reben el suport i seguiment d'educadors</p> <p>- Mentors: aproximen, oriente i acompanyen al menor</p>		<p>- Detecció per part dels Mossos</p> <p>- Generalment s'adrecen ells mateixos a la policia</p> <p>- Proves mèdiques per assegurar-se de l'edat</p> <p>- Tutela i lloc on residir</p> <p>- Estudien situació del menor</p> <p>- Tutor del menor és DGAIA. Director del centre és guardador.</p> <p>- Comencen itinerari de formació, llengües, salut</p> <p>- Si mostren molta implicació i autonomia se'ls hi dona una oportunitat fins als 21 anys en el programa ASJTET. Hi ha joves que fins i tot han acabat fent una carrera.</p> <p>-Mentors</p>	<p>- Identificació</p> <p>- Proves mèdiques</p> <p>- Tutela</p> <p>- Acolliment</p> <p>- Programa ASJTET</p> <p>- Mentors</p>
Recorregut migratori fins a Catalunya				<p>- Poca claredat en els itineraris</p> <p>- Clandestinitat</p> <p>- Agafen tots els</p>	<p>-Alguns els paguen bitllet per anar a Catalunya, ja que els hi diuen que hi ha més recursos</p>

			<p>mitjans que troben</p> <p>-Alguns els paguen bitllet per anar a Catalunya, ja que els hi diuen que hi ha més recursos</p>	
Perfil i context migratori del menor	<p>- No coneix cap noia MENA</p> <p>- Nois que venen de famílies nombroses, zones rurals, pare amb feina que difícilment cobreix necessitats de tota la família, pare té alguna malaltia o és gran.</p> <p>- La mare no sol treballar.</p> <p>- La família els hi treu del cap la idea d'emigrar.</p> <p>- Altres diuen que la família els hi dona suport i financien el trajecte.</p> <p>- Coneixement segur només del petit grup que coneix. Són nois amb molta voluntat de formació i resoldre la seva situació</p> <p>- Pocs addictes a drogues</p> <p>- Els que són addictes a alguna droga solen fugir dels centres.</p> <p>- Informes molt bons, actitud molt bona, aprenen la formació i idiomes molt ràpid, alguns fan esport en clubs</p> <p>- Nois amb capacitat</p>		<p>- Mai ha conegut una noia MENA</p> <p>- És per la cultura que no venen noies. La família anima als nois</p> <p>- Pot ser hi ha noies MENA en circuits desconeguts</p> <p>- Nois ja coneixen el circuit</p> <p>- Surten del poble a la ciutat en busca de noves expectatives</p> <p>- Quan arriben donen a la família missatges tranquil·litzadors per no fer-los patir</p> <p>- La mirada està enfocada en les oportunitats</p> <p>- Quan arriben avisen a la família</p> <p>2 perfils:</p> <p>- Uns tenen claríssim que no volen perdre temps, s'hi posen, tenen bona relació amb els educadors, volen aprendre, treballar i ser més autònoms</p> <p>- L'altre perfil, són joves danyats, tenen consums, problemes de conducta,</p>	<p>- Cap coneixement de noia MENA</p> <p>- No solen portar documentació a sobre</p> <p>- La majoria fan un bon seguiment</p> <p>- 80% nois marroquins</p>

	d'esforç i intenció de fer les coses bé impressionant		robatoris, temes de justícia, traumes pel projecte migratori (són una minoria aquest 2n perfil) - Els que consumeixen tòxics diuen que és per evadir-se i oblidar-se de la història	
Sistema no preparat per rebre aquest tipus d'immigració	<ul style="list-style-type: none"> - Fa molts anys ven venir menors. Ara passa en moments puntuals - Onades de menors molt serioses l'any passat - Situacions crítiques de nois que arriben a fiscalia o a comissaries - Hi ha hagut una mica d'emergència i no ha donat temps per pensar i planejar correctament - Sistema s'adapta de mica en mica 		<ul style="list-style-type: none"> - Realitat molt sobrevinguda. No temps per fer massa planificació - El sistema té els recursos que té. Els ha d'ampliar 	<ul style="list-style-type: none"> - 2020: repte per tots els extutelats estrangers que hi haurà al carrer - Abans ningú estava preparat per això - Imatges molt fortes de nens dormint a DGAIA's i comissaries - Situació de desbordament
Canvis en el sistema de protecció de la infància al llarg d'aquests anys	<ul style="list-style-type: none"> - DGAIA va creant espais i llocs - Ara els cossos de seguretat saben el que han de fer 		<ul style="list-style-type: none"> - Abans hi havia una atenció més individualitzada, es treballava la singularitat de cada noi, perquè eren menys - Ara la protecció és primer humanitària perquè no pot deixar als nens al carrer - Els recursos són insuficients a tots nivells - Ara s'ha ampliat el personal 	<ul style="list-style-type: none"> - Canvis en la detecció. Abans s'enteraven de que hi havia un MENA pels veïns

				- Procés migratori ja forma més part del SP	
Punts forts i punts febles d'aquest sistema	Punts forts			- A Catalunya tutela immediata - Es busca un recurs de seguida - Més detecció de problemes - Els educadors treballen molt bé amb els MENA.	- S'han après els errors
	Punts febles	-No abordar i analitzar el problema des del seu origen -Poc interès i implicació del país receptor i el país d'origen en treballar conjuntament el problema		- Falta de recursos Si tens un problema has de tenir la manera de resoldre'l - Al final és un tema de pressupostos	- Llei sense recursos - Falta coordinació -Falta diàleg entre entitats i Administracions -La protecció s'acaba als 18 anys
Problemàtica i reflexions sobre l'eficàcia de les pràctiques jurídiques a Espanya i Catalunya					Interessos econòmics entre estats
Repatriacions i la política de la por	- No coneix cap cas, però no creu que sigui una pràctica habitual Entrevistat pensa: - nens han d'estar amb la família, a no ser que sigui perjudicial per a ells - fills no poden sortir de casa de manera tan perillosa. S'ha de solucionar d'una altra manera			No en sap de cap repatriació. Els menors que coneix estan aquí.	Poden ser possibles, però es solen fer ordres d'expulsió a majors d'edat

Principi de l'interès superior del menor	<ul style="list-style-type: none"> - Dret per menor de qualsevol origen - A vegades es contradiuen les lleis 		<ul style="list-style-type: none"> - Un nen ha d'estar amb la seva família perquè creixi bé. Una altra cosa és que ell no vulgui saber-ne res de la família. - En tant que nen no és la millor opció acceptar un procés migratori. És cosa de grans. - S'ha de resoldre el problema des del seu origen 	
doble condició del MENA			<ul style="list-style-type: none"> - A vegades prevalèixer més una que l'altre. La d'estranger. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prevaleixen condició d'estranger més que condició de menor
Dret a l'assistència letrada o jurídica	<ul style="list-style-type: none"> - Darrere de la seva documentació hi ha advocats - Té dret a tenir atenció jurídica 		<ul style="list-style-type: none"> - Sempre l'han de tenir, és bàsic. D'això se n'encarrega l'Administració. 	
Situació actual dels Mena	<ul style="list-style-type: none"> - Habitualment no tenen documentació necessària quan arriben als 18 anys - Documents tarden - Encara que no tinguin documents demanen a DGAIA inserir-lo a ASJTET. Tenen prestació econòmica, lloguen habitació o comparteixen pis amb companys, treballen i fan front a la situació - Són encara situacions fràgils - Si han estat en un centre tenen les coses relativament bé: ajuda amb documentació, formació, 	<ul style="list-style-type: none"> És un fracàs pel menor si no ha estat tutelat com a mínim 3 anys 	<ul style="list-style-type: none"> - Resultat després de la tutela és bo. Mentres estan tutelats tenen atenció, ajuda i suport. - Els recursos són escassos. - Falta de documentació i tràmits lents - Pocs acaben en una situació regular - Molts als 18 al carrer per falta de documentació ja que els tràmits tarden i el consolat del Marroc funciona fatal. Acostumen a ocupar cases o anar a 	<ul style="list-style-type: none"> - Falta de recursos - Molta irregularitat - Poca confiança en el sistema

	<p>pràctiques...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Professors i educadors generalment contents amb ells - Bon resultat després de la tutela (només de la petita part que coneix. Amb els que treballa) 		albergs	
Realitat en els centres de Mena (situació, educadors, recursos, tracte)	<ul style="list-style-type: none"> - Treball difícil pels educadors perquè són pocs i tenen a molts menors. A més algun noi pot ser conflictiu o toxicòman. - Centres quan més grans més difícils de gestionar - El comportament dels nois es pot contagiar - S'han hagut de crear centres del no res, i no dóna temps de fer reunions i pensar el projecte educatiu 		- Educadors tenen una feina molt dura. No poden gestionar-ho tot ells sols	- Relació: única manera de trencar estereotips
Conflicte d'interessos entre el tutor i el tutelat	A vegades pot haver algun conflicte per les normes		A vegades pot haver algun conflicte per les normes	Pot haver algun conflicte per normes i regles del centre
Residència legal del menor: estada irregular i manca de documentació	- Problema: documentació		- Problema: documentació	- Problema: documentació
Gradual procés de marginació (dificultats d'integració)	- Falta de documents		- Falta de documentació i recursos	- Problema: documentació
Alarma social i societat d'acollida	En un poble la gent comença a veure a aquests nois pel carrer i es manifesten. El centre va haver de		<ul style="list-style-type: none"> - Mal ús des de línies polítiques - Polítics volen carregar-se la 	

	<p>treballar i tenir molta imaginació per millorar la imatge d'aquest col·lectiu, fent activitats en centre cívic...</p> <ul style="list-style-type: none"> - És habitual la generalització en la immigració - Creix racisme perquè se li dóna la culpa al feble, l'immigrant. Donen respostes curtes i no reflexionen - Societat viu el fenomen coma perillós - Societat molt contaminada, té por 		<p>immigració. Volen atemorir a la societat</p> <ul style="list-style-type: none"> - S'ha d'educar la societat i fer-lis entendre la diveritat. 	
<p>Mitjans de comunicació, estereotips i criminalització (Què passa? Perquè passa?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Han de millorar el llenguatge periodístic - Hi ha mitjans que tenen ganes de fer-ho bé - A vegades donen informació positiva i ensenyen coses que pot ser no coneixeríem 		<ul style="list-style-type: none"> - Moltes vegades els mitjans ens han ensenyat la realitat d'aquests joves. Han arribat a dormir en comissaries - Amagar-los darrere unes sigles ens deshumanitza. Són nens i punt, persones amb nom i cognoms, amb una història de vida. - Mentalitats conservadores - Aprofiten fenòmens per desfavorir algun col·lectiu - Discurs xenòfob i repetitiu. Idees molt poc demòcrates - Encara que els hi posis estadístiques en la taula seguiran amb la mateixa mentalitat 	<ul style="list-style-type: none"> - Només 10% notícies són certes. - Pot ser alguna vegada es parla en positiu

Perspectives de futur	- S'està pensant de fer centres més petits			A Catalunya es demana que es facin centres més grans Les emergències cada vegada es va fent més estratègica
Diversitat sociocultural			- Cap societat pot estalviar-se de ser diversa - Quan més diversitat més riquesa - Diversitat és riquesa i tolerància.	- Impossible que una societat no sigui diversa - Qualsevol tipus de diversitat és important, no només la cultural
Possibilitats de perfeccionament del sistema			- Polítiques s'han de millorar - Polítiques sanejadores - Paraules de les lleis s'han de veure representades en recursos.	
Propostes per una actuació integral	- Tenir imaginació i ganes - Parlar decidir i trobar solucions - Opcions de fer una bona formació. Crear places		- Procés migratori ha de tenir continuïtat.	- Pactar amb la societat, fer decisions i avisar - S'ha de flexibilitzar el tema documental - L'autonomia s'ha de treballar des de ben aviat
Sensibilització	- La gent o està molt sensibilitzada o no ho està gens - No es tracta de sensibilitzar o de fer campanya, es tracta de conèixer un MENA en persona		- Educar en la diversitat	- Reconeixement i diàleg és la clau

4. Punts forts i punts febles detectats en el sistema de protecció a la infància de Catalunya

Després d'una llarga investigació del sistema de protecció de menors i les seves intervencions amb els menors estrangers no acompanyats, podem dir que els seus punts forts i febles són:

Punts forts:

- Sistema evoluciona coneixent les realitats d'aquests joves estrangers i aprenent dels errors i males praxis que s'han estat duent a terme.
- Bones intervencions, especialment la detecció
- Cada vegada més focalitzat en les necessitats i intervencions que cal fer.
- Tutela i recursos cada vegada més immediats.
- Educadors empàtics i amb moltes ganes d'ajudar i donar suport als menors
- Ampliació en serveis destinats a diferents intervencions i subjectes

Punts febles:

- Falta de recursos per cobrir tots els fenòmens i les necessitats que es donen
- No abordar el problema des de l'origen
- Falta de negociacions i discussions entre el país receptor i el país d'origen per trobar solucions
- Falta de coordinació i diàleg
- Poca implicació en detectar noies MENA desamparada
- Manca de recursos formatius
- Alguns centres en condicions inadequades
- Personal poc preparat per les realitats amb les que es troba.

5. Conclusions

Com a conclusió, després de l'estudi i la investigació de la realitat del fenomen dels joves que emigren i les intervencions del sistema de protecció de la infància i l'adolescència de Catalunya alhora de velar per les necessitats dels menors estrangers en desemparament, podem dir que la hipòtesis que es va plantejar en un principi podria no funcionar, o també ser certa, ja que per acabar de determinar si és vertadera s'hauria d'investigar més profundament cada punt ineficient i eficient del sistema, perquè cadascun d'ells abarca diferents aspectes, i si no els coneixem tots d'una manera més analítica, no podem confirmar al cent per cent si les intervencions del sistema de protecció de menors dificulta o no la integració dels joves migrants actualment.

Tot i així, després d'aquesta recerca i investigació, no podem negar que en molts casos les actuacions del sistema no són qüestionables o poc eficaces i eficients. Però, per una altra banda, no podem negar que aquest sistema ha millorat bastant al llarg dels anys. S'ha anat intentant adaptant a les noves realitats que comportaven aquest tipus menors, a base d'aprendre dels seus errors, conèixer el subjecte de l'objecte estudiat, interessant-se i implicant-se en la creació d'una resposta cada vegada més enfocada en el problema.

També és veritat que a nivell d'integració d'aquest col·lectiu, també i tenen a veure altres factors i subjectes, com els polítics, el poder dels mitjans de comunicació i les xarxes socials, les lleis, i la societat d'acollida, tant l'autòctona com la que comparteix el mateix origen que els menors. Moltes vegades som víctimes fàcilment manipuladores, ja que al final, ens acabem creient la primera informació o notícia que ens venen, fent cada vegada que siguem més tancats de ment. Tot això fa que en els subjectes d'una societat es vagin creant marcs mentals i paradigmes inherents ja pensats per altres amb l'objectiu de crear fronteres i barreres entre comunitats i cultures. Tots acabem sent víctimes, en un aspecte o en un altre.

Bibliografia

Aja, E., Moya D. et al. (2003). *Els menors immigrants en desemparament a Catalunya*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer.

Alfred, J. (2010). Introducció. AAVV. *Atlas de las migraciones: las rutas de la humanidad*. Madrid [etc.]: Akal: Fundación Mondiplo, p. 8-9.

Blandin C. (2010). El planeta emigrante. AAVV. *Atlas de las migraciones: las rutas de la humanidad*. Madrid [etc.]: Akal: Fundación Mondiplo, p. 3.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. (2017) Mapa de recursos DGAIA 2016. Anàlisi de dades i avaluació. Barcelona.

Le Bris, M. (2010). Las rutas milenarias. Un germen de civilización. AAVV. *Atlas de las migraciones: las rutas de la humanidad*. Madrid [etc.]: Akal: Fundación Mondiplo, p. 32-33.

Mandianes, M. (1993). *Movimientos migratorios en el Mediterráneo: visión antropológica*. Murcia: UM. [Recurs electrònic en línia]. [Consultat: 25 setembre 2019, 19:05h]. Disponible a: <<http://digital.csic.es/handle/10261/36367>>

Quiroga, V (2009). “Somnis de butxaca. Nois i noies menors migrants no acompanyats”. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. [Recurs electrònic en línia]. [Consultat: 7 juny 2019, 18:15h]. Text complet en pdf disponible a: <<https://www.fbofill.cat/publicacions/somnis-de-butxaca>>

Sánchez B. (2002) “La época de las grandes migraciones: desde mediados del siglo XIX a 1930”. *Mediterráneo económico*. Nº1, p. 19-32. [Recurs electrònic en línia]. [Consultat: 25 setembre 2019, 19:40h]. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=605670>>

Fàbregues, S et al. (2016) *Técnicas de investigación social y educativa*. Editorial UOC

Annex

Entrevista 1

Aquesta és una entrevista feta a la sala d'un centre cívic a l'educadora d'un EAIA.

E1: Un noi que hagi fet un circuit normal arriba a un centre d'acollida, i en aquests hi ha un equip de professionals que és igual que un EAIA: un psicòleg, un pedagog, un treballador social i uns quants educadors que són qui estan amb els nois. Aquest equip al llarg dels sis mesos aproximadament en els que el noi està en el centre fan un estudi de la seva situació, el van coneixent, el van entrevistant, van veient com respon... En aquests centres una de les coses que fan és començar a buscar quina formació poden fer. Quasi cap va a instituts, perquè quan arriben, generalment, ja han fet 16 anys, 16 i mig, 17... llavors no entren a l'educació secundària obligatòria. A mi em van dir que a Mataró, l'IES Miquel Biada era l'únic lloc on hi havia un noi en aquesta situació. Diguem que no forma part del MENA l'educació secundària obligatòria, però què és el que sí forma part?: els PFIs, tot el que és aprenentatge dels idiomes (català, castellà, etc.) i tota la formació que hi ha després dels 16 anys, que és generalment bastant prelaboral per començar a aprendre oficis, i es pot fer paral·lelament amb els idiomes. Per exemple, pel matí poden estar en un PFI o una modalitat tipus taller i per la tarda, o al revés, com es pugui, classes de català i castellà perquè és l'eina principal.

E: I aquests estudis es poden dur a terme a qualsevol institut, no?

E1: Els responsables del centre d'acollida han de donar resposta a això, doncs, com no poden entrar a l'institut es poden buscar cursos per majors de 16 anys que els fa l'INEM o l'Oficina de Treball... els educadors s'encarreguen també de buscar cursos d'idiomes, a part de que també està molt interessant que nois d'aquest tipus fagin futbol, esport, etc.

E: Però els PFIs es poden fer als instituts?

E1: Sí, però com saps als PFI i ha molt poques places, sense comptar que hi accedeixin els MENA, però llavors hi ha altres tipus de formacions, que es diuen de reglada, en els quals es pot fer un curs de tres mesos de mecànic, de fuster...

E: Cursos que es faran per després treballar, no és així?

E1: És la idea, és la idea... llavors els equips tècnics dels centres d'acollida els hi van fent un seguiment a cada noi, i més o menys quan han passat 6 mesos escriuen un informe, el qual pot arribar a tenir 20-30 pàgines, perquè s'explica la història d'aquest noi, el seu origen, d'on ve, com és la seva feina, en quin moment decideix migrar, si la família està d'acord o no, si la família li paga les despeses... s'explica tot, es mira quina és la seva situació dins del centre, com li van tots aquests cursos, els temes de salut, com és el seu caràcter, com està amb la normativa, etc. I, si totes les qüestions indiquen que pot funcionar, es fa una proposta a la DGAIA perquè se li enviï a un pis, perquè puguin continuar amb el seu procés. Generalment els papers encara no s'han pogut tramitar del tot, el passaport està a mitges, encara no ha arribat del Marroc, encara no s'ha pogut demanar el NIE o s'ha demanat però no es pot saber quan pot tardar... En general, poden estar en pisos en els que hi poden haver quatre, cinc, sis joves amb el mateix funcionament: uns educadors que els hi donen un cop de mà, que els hi ajuden a buscar formació, alguna feina...

E: Però no poden treballar si encara no tenen la documentació, no?

E1: No és clar, no poden fer pràctiques tampoc...

E: A nivell general, aquest tipus de menors tenen la documentació necessària quan arriben als 18 anys, per poder treballar per exemple?

E1: És un problema molt habitual, perquè per molt que des dels centres hagin corregut molt, ho hagin intentat fer molt bé, que el Marroc hagi enviat el passaport... això és molt burocràtic, hi ha molta saturació i els documents tarden. Llavors passa una altra cosa, tenim el noi a Mataró, en un dels pisos i arriba el dia del seu aniversari i farà 18 anys, i no tenim encara els papers, llavors, els professionals que s'ocupen del tema dels pisos tornen a demanar-li a la DGAIA que els deixi estar en el pis uns quants mesos més, en els quals es vol aconseguir acabar de tenir la documentació. Llavors hi ha una altra part de la DGAIA que és l'Àrea de Suport al Jove tutelat i extutelat, això vol dir nois que fan els 18 anys, que han estat

tutelats durant la seva infantesa. És una oficina a Barcelona on hi ha un educador que et fa un seguiment, i si tota la trajectòria del menor ha anat bé, fins i tot pot demanar una prestació econòmica però que tampoc és per sempre sinó per un temps. Una persona de 18 anys generalment no compta amb un contracte laboral fantàstic, una vivenda fantàstica. Són situacions encara molt fràgils, i llavors el que s'intenta des del pis és demanar que es quedi aquí, tres, quatre mesos, fins que tinguem solventat la part documental perquè sinó deixes la persona molt desprotegida... i hagi fet tots els papers per entrar en aquesta àrea de suport i pugui tenir ja quasi quasi els diners de la prestació. Amb aquests diners el jove ja haurà de solucionar el seu tema d'habitatge, no estem parlant de llogar pisos, estem parlant de llogar una habitació, compartir pis amb companys.

E: Però per això ha de tenir un treball, no?

E1: Clar, no estem parlant de que l'objectiu sigui llogar una vivenda sinó de poder viure ja fora del centre i poder-hi fer front.

E: Aquests joves solen arribar als 18 o 19 anys a estar preparats per no dependre de ningú? Ni del sistema de protecció o les institucions?

Clar, això ens passa amb els estrangers i els no estrangers, jo crec que Catalunya avui dia, una persona amb 18 anys és molt fràgil encara, i molt difícilment abordarà les coses pròpies de la vida adulta com les despeses econòmiques, els problemes i el tema laboral sense ajuda, per això es va inventar l'Àrea de Suport al Jove, per mirar que hi hagi una mica de suport encara passats els 18. Llavors, jo no sé números, però per exemple a Mataró, joves que realment hagin fet processos bons, amb formació, que no s'hagin escapat dels centres, que no estiguin en temes de consumir alcohol, haixí... bueno coses que els estiguin perjudicant en el dia a dia..

E: Són un nombre important aquests que són addictes a alguna droga?

E1: Diuen que no. A vegades aquestes situacions els fan fugir dels centres, perquè als centres és tot normes, un centre no pot funcionar si no té una normativa forta. Jo la veritat no sé el

nombre però hi ha un percentatge que es desvincula d'això, perquè clar, tu vols sortir de festa i no et deixen, tu vols sortir a fumar i no et deixen, i llavors bueno, hi ha com un abandonament també. Em perdut a joves pel camí.

E: Acostumen a escapar-se dels centres?

E1: És una cosa que passa, però no té perquè ser la majoria. Després hi ha altres fenòmens molt complicats, que són els que fan 18 anys, sense haver passat per aquests circuits (centre d'acollida, pis, àrea de suport), i si hi has estat tens les coses relativament bé: algú t'ha ajudat a tenir un NIE (tenir-ne un és molt important), t'ha ajudat a tenir moltes altres coses, una mica de formació, hi ha joves que ja tenen un currículum, has fet unes pràctiques en una empresa i potser els has agradat... Creant així una protecció. Si tu has sortit d'aquí o no has pogut arribar o entrar, et quedés d'una manera molt dolenta, sense papers. Igual tu estàs tot el dia fumant haixís perquè estàs agobiadíssim i ningú t'ajuda, i com que ningú t'ajuda no el deixes mai. Llavors hi ha tot un fenomen de nois d'aquests que estan fent més de 18 anys que no tenen papers, que no tenen solucionada la vivenda, no tenen feina, estan perduts i pot ser no estan bé del tema de salut mental també perquè estan deprimits i t'ha d'ajudar mèdicament algú. Si tu no entres en això doncs cada cop està pitjor. I llavors aquest és un tema molt complicat, que jo no el controlo tant perquè a mi m'està tocant una part molt bona, que és aquests nois que arriben a pisos, i quan jo llegeixo informes són informes molt bons, perquè són nois que han respost molt bé a les formacions que se'ls hi ha ofert, que han après molt ràpid, és clar, són joves, aprenen l'idioma súper ràpid. Pot ser tenen més interès en el castellà per una voluntat més pràctica, però bueno, el català també perquè veiem que es parla i que es valora. Que els hi diuen d'anar fer una mica de futbol al club... hi van encantats i a molts els hi agrada el futbol.

E: Llavors no podem dir que molts d'aquests MENA són conflictius com ens mostren els mitjans de comunicació, no és així?, ja que se'ls sol criminalitzar bastant.

E1: Jo crec que els dos fenòmens es donen... clar, jo els informes que tinc són de nois amb una capacitat d'esforç i una capacitat de voler fer les coses bé impressionant, i això els està

ajudant a estar cada vegada més bé. I quan jo parlo per exemple amb aquestes escoles que els fan classes d'idiomes, en general estan contents, perquè aquests nois van, no es salten les classes, pregunten... i pot ser, no sé, tindríem un volum que hauríem de veure on està la part més complicada i quin és la part bona, però jo aquest volum no el sé. [...] Crec que també hi ha maneres de combatre-ho.

L'altre dia vam estar en un centre que no és de Mataró, és de la zona de Sant Cugat, i els hi va passar això al començament. Sant Cugat és una ciutat on la gent viu molt bé... i començaven a veure els nens voltant pel carrer i no els hi agradava... Van fer pintades, manifestacions... Llavors el centre ha hagut de treballar molt, buscar-se la vida, tenir molta imaginació per mostrar una bona imatge i em sorprèn perquè igual a mi no se m'acudiria. Per exemple, en el centre cívic del barri fan una activitat perquè els nois participin, la gent del poble també i fer coses que mica en mica transformem la imatge.

Hi ha un altre tema en aquests llocs com Canet, Arenys... que es busquen persones que facin de mentors, no sé si això ho has sentit...

E: Sí... si no recordo malament són com educadors de carrer, acompanyen al menor, l'aproximen, l'aconsellen, l'orienten...

E1: No són professionals, solen ser persones de la localitat que intenten tenir una relació propera, però no ve a viure a casa teva, ni tu li has de pagar els gastos ni res, però tu igual li ensenyes... i igual són coses que tenen èxit, vull dir que la gent s'ho passa bé... llavors el municipi pot muntar activitats on d'alguna manera, perquè no s'han de forçar les coses, participi una mica tothom, perquè jo opino que la persona que té la mala imatge perquè ha patit un robatori o alguna cosa, només la canviarà amb una altra experiència, que li compensi.

E: Perquè aquest tipus de col·lectius els acaben generalitzant. No?

E1: Amb la immigració passa en general, és molt habitual culpar a col·lectius de problemes molt generals com si els haguessin creat aquest col·lectiu.

E: I què creus que és el que fa créixer aquest racisme en la societat d'acollida?

E1: Clar, se sol dir que, per exemple, si augmenta l'atur, i... per trobar un culpable fàcil, doncs diuen que és perquè ve gent de fora que es queden amb les feines, però això és com donar explicacions ràpides i curtes, buscar culpables fàcils, i no fer més reflexions. L'immigrant és més feble que el que ja ho està en aquest territori, i donar la culpa al feble és el més fàcil del món. Això fa molts anys que passa, i ha passat a Europa de moltes maneres.

E: I als educadors se'ls hi sol fer difícil la seva feina, per exemple, pels pocs recursos que tenen?

E1: Bueno, aquí segurament la diferència entre centres d'acollida de 80 menors i pisos de 5 és tremenda perquè a vegades ho comentem, "mira, doncs conec a algú que està en un centre i està molt agobiat", clar, molts nois, pocs educadors, i els nois estan en una edat que és horrible de per si, i si comencen a haver fenòmens de fumar... clar, tu tens allà per exemple deu nois que volen sortir de festa i tu els estàs dient que avui no perquè no toca i perquè tal... doncs es poden posar súper pesats i es pot complicar la situació per l'educador, i jo no els envejo els que tenen aquestes condicions. Els centres quan més grans són, més difícils de gestionar, més complicats, i si un està malament es contagia més, i aquestes coses passen.

En les societats més modernes s'està pensant de fer els centres cada vegada més petits, i si es poden assemblar a una casa (tres, quatre, cinc persones) millor que vuitanta, això és així. Està clar que no és una gestió fàcil, també són centres que s'han hagut de crear del no res, per crear un centre imagino que són molts mesos, perquè el personal faci reunions i un marc amb el que volen treballar, un projecte educatiu... que s'ha hagut de fer en cinc minuts, el resultat no és el mateix que si s'hagués preparat durant mesos. I ha hagut una mica d'emergència.

E: Especialment l'any passat, no?

E1: Exacte, han hagut onades molt molt serioses d'arribades, i situacions molt crítiques de nois que arribaven a la fiscalia de menors, i com que no havia res s'havien de quedar a dormir allà...

E: Sí... Una vegada vaig llegir una notícia sobre uns menors estrangers tutelats per la DGAIA que van haver de dormir dos dies en la comissaria dels Mossos de Mataró.

E1: Sí, sí... Això va passar fa molts anys amb números molt grans. Fa un any aproximadament, i ara, doncs, pot passar en algun moment puntual, que es detecti un noi, se'l porti a comissaria, estigui moltes hores, que li hagin de portar un bocata i deixar-li que es renti la cara allà al lavabo de la comissaria... fins que no hi hagi una plaça o algú que el pugui portar en cotxe a un centre d'acollida. S'està intentant donar resposta, la DGAIA va creant espais i llocs perquè hi ha nois que són més jovenets i més fràgils, i tot això se'ls hi fa difícil.

E: Quin perfil veus en els MENA d'avui dia i en quin context migratori estan? Tenen el mateix perfil que els que arribaven fa uns anys?

E1: També hem de veure que abarca molt, molt, molt, i des del meu lloc jo veig un grup petit, no puc analitzar a la resta, els que venen aquí com et deia, els que passen per les nostres mans són nois amb molta voluntat de formació, de tenir feina, de resoldre la situació, d'ajudar a casa seva i de que aquest projecte funcioni, i saben que ells tenen molt a veure, i que com millor funcionin ells, millor serà la resposta. Pel que fa al tema migratori, a veure, les històries que jo llegeixo, perquè cada noi té un informe que algú ja s'ha dedicat fer a partir d'entrevistes i preguntes, anat-lo coneixent, i segurament no són d'un dia, són entrevistes que un cop viuen allà el centre d'acollida els hi fan varies vegades. Jo sóc realista, jo no conec tot el fenomen, jo puc parlar d'una part, però generalment els nois expliquen que són de famílies molt nombroses, ells són més aviat com els petits, alguns tenen germans grans que ja s'han casat en el país d'origen, normalment són zones del Marroc semblants, zones rurals, i solen explicar que el pare de la família o té una feina que difícilment cobreix totes les necessitats de tots els que estan a casa, o que el pare té alguna malaltia o és gran... i la mare normalment no treballa. Hi ha nois que expliquen que ells volien emigrar i la família els hi treia del cap pels perills, per la incertesa, pel risc, ja que no es pot saber què pot passar, es pot perdre el contacte durant molt de temps... o altres nois que sí que ho planifiquen amb la família i fins i tot han de pagar a persones perquè els ajudin a fer tots els viatges que requereix el trajecte: un

cotxe fins aquí, desplaçar-te pel mar i que t'estigui espant algú a Algesires o Cadis... algú que et porti fins a Barcelona...

E: Tot això d'una manera il·legal, no?

E1: Sí, una màfia, perquè clar, no existeix la part legal de fer-ho...

E: Primer s'hauria de demanar un permís d'asil perquè sigui legal?

E1: Clar però no sé si el Marroc té les condicions o altres països d'Àfrica, això la veritat no ho sé. Pero bueno, generalment quan expliquen el seu context familiar és de famílies molt nombroses, molts pocs ingressos, molt poques perspectives de que la situació millori, i el lloc que ocupen en la família els impulsa com a voler venir, hi ha nois que ho intenten varies vegades, van fracasant... però arriba un dia que sí que ho aconsegueixen, i alguns altres usen aquests temes mafiosos...

E: I de noies MENA hi ha moltes, o abans eren gairebé inexistents però ara sí que es noten?

E1: Jo no conec cap ara que ho dius.

E: A Mataró mai n'hi ha hagut una?

E1: Jo no conec cap, i no he vist cap expedient de noia, ni marroquina ni d'una altra nacionalitat.

E: I quines comunitats són les que més reben MENA?

E1: No ho sé... Es diu que a Barcelona es reben molts, i evidentment, geogràficament Andalusia per territori arriben allà, però jo els números no els tinc, i que es digui que tots venen a Barcelona no vol dir que sigui així.

E: I creus que fa uns anys, quan Espanya va començar a rebre aquest tipus d'immigració, el sistema encara no estava preparat per rebre-les? Creus que ara el sistema està més preparat i és adequat, per la tutela d'aquests menors, pel seu emparament?

E1: Clar tots els sistemes es van adaptant al que passa, i bueno, mica en mica s'ha anat donant resposta. Clar, jo com que no conec el volum total, doncs no sé encara quants nois queden per tutelar, quants nois queden per tenir aquests processos.

E: Però a nivell general, tal i com ho veus tu en el teu dia a dia?

E1: Jo quan vaig començar a treballar no hi havia ni un sol centre d'acollida per MENAs i ara n'hi ha un munt, a Mataró cada vegada hi ha més pisos i el circuit cada vegada és més clar, un Mosso d'Esquadra sap el que ha de fer i tot això s'ha anat simplificant d'alguna manera, lògicament.

E: I des de la teva perspectiva, quins creus que podrien ser els punts forts i els punts febles del sistema de protecció actual?

E1: ...Jo crec que hi ha un punt molt flac, que és que... en algun moment crec que hem de poder treballar amb el Marroc, amb el país, i veure-ho com un problema que tenim els dos països... un problema o un fenomen, perquè estem parlant de persones, i aquí podem anar muntant circuits de protecció i capacitat d'allotjament, però és una pena que hi hagi un noi al Marroc que avui s'estigui plantejant que no té cap futur en els seu poble ni en la seva província i que ha de ficar-se al mar no sé quantes hores, no sé quants dies, arribar a un país... és que hi ha una part que és súper perillosa, el mar és molt perillós perquè un menor arribi a un país, ficar-se al cotxe d'un desconegut... és súper arriscat i el que els hi pot passar a aquests nois en el viatge només ho saben ells. I nosaltres ho parlem moltes vegades, la implicació del país, les possibilitats de coses que es podrien fer conjuntament... perquè tots els problemes del món s'han d'abordar des del seu origen i analitzar-lo bé. Clar, jo quan veig

el pis d'aquí a Mataró i veig que estan molt bé i que són alguns molt intel·ligents i molt capaços, dius mira quins joves més valents.

E: O sigui, veus un bon resultat després de tota la tutela?

E1: Sí, clar, però jo conec aquesta part petita.

E: El que hi ha a Mataró, no?

E1: Exacte, que hi ha a la plaça Catalunya? Perquè també tenim un noi que està a la Plaça Catalunya.

E: Un noi de Mataró?

E1: Bueno un noi que va arribar a Mataró perquè tenia família, però són d'aquests nois que no es troben molt bé de salut mental, perquè és súper nerviós, deprimat, que el que necessitaria és que un psicòleg l'ajudés, a estar tranquil, estar bé... però com que no té això, el haixis el tranquil·litza o altres drogues, altres pastilles...i viu a la plaça Catalunya. Ho sabem perquè hi ha educadors que treballen al carrer i el coneixen, saben que el pare està a Mataró, han trucat aquí, etc.

E: En aquest cas els pares estan aquí, no?

E1: En aquest cas sí, però pel que sigui no poden estar junts, però seria un funcionament molt semblant al d'alguns MENA, o MENAs que ja han fet els 18 anys sense passar pel circuit i sí que estan a Barcelona vivint malament, robant per guanyar-se la vida... però bueno t'ho diré en el sentit de que un punt flac jo crec que és no abordar i no mirar el problema d'origen, que no agafin els dos països i es sentin en una taula i diguin: tenim aquest problema, muntem un projecte, muntem alguna cosa, analitzem que està passant en aquestes províncies... tampoc ho tinc molt controlat però, són zones molt concretes... Aquests nens es fiquen en un mar, es

fiquen en un circuit, i en quatre dies són adults, en una Europa que està com està, sense papers, sense feina, movent-se d'un cantó a l'altre.

E: Sí... I per exemple, Espanya té un pacte amb altres països per tema de repatriacions, i doncs, m'agradaria saber si en coneixes algun cas que s'hagi dut a terme aquí, a Catalunya per exemple, o si és una pràctica habitual.

E1: Es podria preguntar però et refereixes a adults per exemple per temes delictius?

E: No, o sigui, MENAs, menors.

E1: Jo no conec cap cas... Clar, també penses que un menor ha de poder estar amb la seva família, a no ser que la seva família sigui perjudicial per ell, i aquests famílies en general no han de ser perjudicials. Que tu no tinguis suficients diners és un problema que s'ha d'abordar de diferent manera, no començar a que surtin els fills de casa d'aquesta forma tan perillosa. Jo el tema de retorns al país no el conec, no crec que sigui una pràctica habitual. Més aviat es queden aquí, se sap qui és la seva família, truquen, fan vídeo-conferències i els hi diuen que estan bé, que no els hi passa res, i volen explicar els seus èxits i els seus progressos... vull dir que les famílies es pot arribar a saber qui són i on viuen.

E: I en el tema MENAs és important tenir sempre en compte l'interès superior del menor, no és així?

E1: L'interès superior del menor, de qualsevol origen, és un tema del dret que preval aquí a Catalunya i Espanya, i clar, poden haver-hi lleis que contradiguin, que per exemple no es tingui tant en compte la primera llei que digui que s'ha de retornar l'infant amb els seus pares, i se'l protegeix, se'l tutela que és com si estigués amb els seus pares.

E: I a aquests MENA moltes vegades se'ls hi concedeix una assistència letrada o jurídica si la necessiten?

E1: En tot el procés de documentació darrere hi ha advocats, i no és que cada noi tingui un advocat, si el necessita té dret a tenir-lo com a joves tutelats que són, i el que sí que tenen aquests equips és atenció jurídica, persones que informen de totes aquestes qüestions, perquè és un tema molt complicat i no tots els educadors sabem de lleis ni de documentació que és un rollo, a més també, les lleis i els seus requisits van canviant.

E: Quins aspectes creus que es podrien millorar a l'actual sistema de protecció de l'infant i quines propostes podries donar perquè la seva integració i les seves perspectives de futur siguin millors?

E1: A part del tema del Marroc que el trobo molt interessant, el fet de tenir imaginació i ganes de fer-ho i no viure-ho com una guerra de que tu m'envies els nens aquí... no, no, parlem, decidim i trobem solucions. L'altre qüestió és l'accés a la formació, entrada al món laboral europeu o espanyol si tenen una bona formació, i és un tipus de treballador que també farà falta, mirant en termes de que encaixi tot. Opcions de fer una bona formació, fins i tot com ja saps, a vegades acabant l'ESO alguns alumnes no tenen plaça al cicle de grau mitjà o al PFI, doncs imagina't si volem posar a MENAs també, llavors si no s'amplien aquestes possibilitats no estem formant joves que puguin després desenvolupar bé aquests oficis. Clar, jo sóc educadora i l'aspecte educatiu és el que valoro més.

E: I per una millor integració dels MENA, a part d'una bona praxis del sistema de protecció, també té un paper important la societat d'acollida, no? Què en penses de la sensibilització...?

E1: No sé si penses igual, però, la gent que està sensibilitza amb el tema ho està molt, i la gent no ho està està súper contrària, perquè el viuen com a perillós. No és a base de discurs ni de campanyes, s'ha d'intentar la vivència. Jo crec que si alguna d'aquestes persones contràries coneix un jove serio, que treballa, que estudia, que té ganes de conèixer coses d'aquí... ja ho tenim molt guanyat. Una vivència, no una campanya d'alguna institució que et digui "el teu veí és de fora i l'has de tractar bé", no paraules...

E: O sigui que hi hauria d'haver més contacte i interacció, no?

E1: Sí, més contacte, i que els nois sempre mostrin la millor part de si mateixos, perquè el veí el que no li agradarà és el merder.

E: Els mitjans de comunicació també juguen un paper molt important en la imatge que es mostra d'aquest col·lectiu. Què en penses de l'ús del seu poder?

E1: Clar s'hauria de millorar el llenguatge... però també és veritat que els mitjans de comunicació a vegades fan reportatges en positiu i ensenyen moltes coses que no coneixeríem...

E: Però si els comparem amb els que donen a la societat una versió totalment diferent a la realitat...?

E1: Clar, el volum varia. [...] Però és que la societat ja està molt contaminada, la societat té por del radicalisme islàmic, de l'atur... de moltes coses, i fa atribucions a col·lectius perquè és el més fàcil, i després només falta que passi alguna cosa al barri o vegin alguna cosa a les notícies perquè els hi afirma el discurs. S'ha de vigilar amb el llenguatge periodístic. Jo crec que hi ha mitjans que ho intenten i tenen més ganes de fer-ho bé, perquè a vegades veus titulars i penses que està ben fet. [...] A vegades algunes notícies ens ajuden a veure realitats que no coneixíem i a entendre-les millor, perquè per exemple jo no sé quin tipus de precarietat hi ha a l'Alcazarquivir perquè no hi he anat, vull dir que a vegades els mitjans de comunicació són fonts d'informació molt importants, perquè tu no aniràs de viatge al Marroc a descobrir tot això o rarament o faràs, clar també hi ha una part positiva... O per exemple això que et deia de les mentories, que consisteix en tu a nivell particular ajudar a nois, a mi m'ho ha explicat una persona que treballa a Barcelona al departament d'immigració, i doncs, és un recurs a nivell vivencial que ajuda amb la integració. També ho he vist a la premsa i la tele, però jo clar, treballo amb això i m'ho ha explicat un professional, i si allò ho han vist a TV3 cinc mil persones també penso que té la part positiva.

E: Després de tota la teva experiència en aquest àmbit al llarg dels anys, què és el que has après, el que més valores, el que més t'agrada...?

E1: Bueno, jo penso que cada persona té unes capacitats i a vegades són més altes de les que tu havies pensat, i que si les tenen, tu gairebé no has de fer res, perquè sortiran, tu només has facilitar-lis la via. Però també t'ho dic, a vegades hi ha situacions en les que no podem ajudar-los a millorar. Jo no treballo amb aquests MENA que estan en situacions tan difícils com a Barcelona o Badalona... perquè no és l'àmbit en el que jo treballo, però a vegades parlo per telèfon amb algun educador o per exemple el cas d'aquest noi que és de Mataró però que està a Barcelona...

E: Diguem que treballes la part burocràtica, no?

E1: Exacte. Aquí treballem molt aquesta part. Per exemple, si tinguéssim la família aquí treballaríem amb ella, anem a la casa, ells venen aquí, parlem, provem, entre la família i tu pensem què fem, perquè clar la família també els coneix i poden donar moltes idees. També fem informes, en els que demanem per exemple que es quedin tres mesos més al centre... i ja et dic, jo llegeixo històries que em m'impresionen, de nois que han tingut unes iniciatives...

E: Sents que també aprens d'ells?

E1: Totalment, de totes les persones que tracto. I també hi ha una part més complicada que és el fet de ser difícil ajudar-los o directament no poder, perquè per exemple la malaltia mental és molt important o perquè tu voldries que hi hagués un centre demà perquè aquest noi pugui estar-hi però no pot ser perquè es farà d'aquí tres mesos i ja no sabràs on està aquest noi. I és que jo sóc realista... I com et deia abans hi ha nois que em sorprenen, perquè llegeixo històries de viatges que han fet aquests nois amb les que podem fer una pel·lícula. Hi ha nois que han vingut del Pakistan, i el Marroc està al costat!, comparat amb Pakistan.

E: Vaja, això jo no ho sabia... Però com s'ho fan, amb tota la llarga trajectòria?

E1: Són pocs. És una pel·lícula. Doncs perquè també hi ha xarxes mafioses i per exemple passen per Iran, van en cotxes, caminen moltíssims quilòmetres, s'instal·len temporalment en camps de refugiats que hi ha per Europa... Una pel·lícula.

E: És una pena... Deixen obligatòriament la seva etapa de la infantesa per convertir-se en adults.

E1: Sí... A més la infantesa aquí és com molt llarga, perquè la gent que viu aquí i té unes mínimes capacitats, donen de tot als seus fills fins que van a la universitat per exemple, és a dir hi ha molta protecció. Això és una de les coses que té l'estat del benestar, tens un fill o dos i els protegeixes molt, llavors el contrast amb aquests nois que són sis, set, vuit germans no se'ls hi pot donar el mateix que tenir-ne un aquí, llavors aquí hi ha un contrast molt bèstia. Què és el que està pitjor no sé al final, perquè a vegades l'excés de protecció també té conseqüències negatives.

E: Doncs moltes gràcies per l'entrevista i pel teu temps, és un tema molt interessant, i sens dubte hem de seguir investigant i buscant solucions a aquest fenomen.

Entrevista 2

Aquesta entrevista he sigut feta a una assessora jurídica en matèria d'immigració prop del seu lloc de treball. Com que no ha pogut ser enregistrada, per respecte a la decisió de l'entrevistat, l'estructura que es va dur a terme va ser la següent:

- Subdelegacions de Govern a cada província de l'Estat.
- 4 competències mínimes de la generalitat: 2 informes d'habitatge i 2 informes d'arrelament.
- Crisi del 2008 i l'autonomia de les dones
- El retorn dels homes al país d'origen: desestructura familiar i problemes d'identitat en els infants
- LE i residència (NIE): s'obté en 1 any si has nascut aquí; s'obté en 10 anys si no és nascut en territori espanyol
- Empoderament documental
- “Informació és poder i autonomia”
- La llengua com a clau per trencar fronteres
- Nacionalitat per sang (Espanya) i per terra (Amèrica)
- Sense residència no hi ha vot ni pots ser funcionari
- Si tens antecedents penals et treuen el NIE
- Diferències entre la immigració d'ahir i avui és L'ESFORÇ. L'esforç obre fronteres.
- Paraments de la policia pel carrer i expulsions (si descobreixen que no t'has anat et sancionen amb una multa de 600€ i et retornen la residència que et van treure a l'hora d'obrir una ordre d'expulsió)
- CIE (Centre d'Internament per a estrangers)
- Alarma social (és important una societat sòlida i veraç)
- Quants MENA pot acollir Catalunya?
- És un fracàs pel menor si no ha estat tutelat com a mínim 3 anys.
- Hem de ser eficaços i eficients en el futur dels nouvinguts:
 1. Dimensionar (programes educatius potents, no podem tapar forats)
 2. Competència lingüística
 3. Coneixement de l'entorn

4. Dotació d'autorització i residència “Et protegiré fins al final però jo marco les regles”

- Residència dels MENA no tarda normalment
- Conscienciació a la societat per evitar racisme
- Mitjans de comunicació han de mostrar l'èxit dels immigrants i la seva feina ben feta.
- Diversitat sociocultural: font d'enriquiment i aprenentatge
- Bases democràtiques
- Diàleg i humilitat acaba amb prejudicis
- 2 coses que han marcat a l'entrevistat amb la seva experiència en aquest àmbit:
“Escoltant he conegut i he après”; “Sempre veig a l'altre com un igual”

Entrevista 3

Aquesta entrevista es va fer en un cafè, a la directora d'un EAIA.

E: Per començar, seria interessant conèixer quina ha sigut la teva trajectòria professional, els anys que portes en aquest àmbit i a què et dediques ara.

E3: Als 90 vaig acabar d'estudiar pedagogia a la Universitat de Barcelona, i després vaig treballar durant un temps en diferents àmbits socials, en la protecció de nens.

Al 93 vaig treballar d'educadora a la presó de La Model durant dos anys (encara que no funciona la pots anar a visitar), que per cert és diu així perquè en el seu moment era una presó modèlica, especialment per la seva arquitectura, infraestructures i gestió [...]. En aquell moment era d'homes. Jo treballava amb nois tres o quatre anys més grans que jo, i pensava: de la seva vida a la meva, quina diferència hi ha, doncs tot un grapat d'oportunitats que jo havia tingut i ells no, aquesta era la realitat, quina diferència hi havia en què jo estigués en costat de la presó i ell en un altre, doncs segurament perquè va viure una infància difícil, va tenir una família difícil, això el va portar a les drogues i posteriorment a la pèrdua humana. Llavors jo als 25 anys vaig entendre que realment el món, en el tema del que és social, tot passa per un munt d'oportunitats. [...]

Després d'això, vaig ser cooperant internacional durant 10 anys en un ONG espanyola a la Costa d'Ivori a Àfrica, fent projectes socials i sanitaris, projectes dels nens carrer, etc [...] El que vaig aprendre aquells anys és que amb una mentalitat d'aquí no pots saber el que necessiten aquests països, has de viure la realitat d'allà i entendre la cultura d'allà. Has de preguntar-lis directament què és el que necessiten, perquè l'escala de valors i urgències pot ser diferent. [...]

Quan vaig tornar aquí ja vaig començar a treballar en protecció d'infància, i porto 16 anys fins ara. [...] Estic molt contenta d'haver fet totes aquestes tries, perquè m'han molt. Quan menys viatges i més et quedes amb els mitjans de comunicació, més clics tens. [...]

La nostra societat està molt faltada de curiositat. La curiositat de conèixer a l'altre és el que fa que les cultures es relacionin. Les cultures intel·ligents són les que promouen la curiositat per conèixer l'altre, perquè no més a través de conèixer pots reconèixer. [...]

E: A què et dediques actualment en el teu dia a dia.

E3: Pel que fa a la formació són pedagoga i em dedico a l'àmbit d'infàncies en situació de desprotecció, i sóc cap de l'equip que hi treballa. Quan hi ha una situació de risc en la infància ho deriven a nosaltres, i llavors nosaltres parlem molt amb la família, valorem el nen... Treballem també amb altres serveis social.

E: L'EAIA és molt important dins la DGAIA, no?

E3: Sí, es un equip que té l'encàrrec de la DGAIA, que és la Direcció General de l'Atenció a la Infància i l'Adolescència, i s'encarrega de tots els nens de 0 a 18 anys que estan en una situació de desemparament. Valoren la situació i decideixen el que s'ha de fer, per exemple, posar al nen/a en un centre de menors...

E: En el mateix centre en el que podrien haver menors estrangers no acompanyats?

E3: Sí, poden estar en els mateixos centres, perquè un menor no acompanyat és un menor tutelat per la DGAIA, i els seus recursos són per a qualsevol nen que està tutelat. Llavors sí, poden estar en el mateix centre.

E: Les dificultats que et trobaves en la teva feina al principi són les mateixes que ara? Com ha evolucionat això?

E3: En la protecció de nens hi ha un marc jurídic darrere, o sigui els drets i obligacions de les famílies, que tenen el deure dels seus fills, i tenen el dret de ser ajudats i acompanyats. El que ha canviat d'abans a ara és que l'engranatge administratiu és més complex, és a dir, tot està molt protocolaritzat, hi ha més protocols i les persones que treballen en aquests serveis els han de conèixer. Els protocols és qui fa què quan passa alguna cosa. Això amb els anys ha evolucionat, perquè ara es detecten més casos i fenòmens, ja que alguns temes abans eren tabú, com el de les violacions, abusos o el maltractament familiar, que també es pot detectar a les escoles. Aquesta és la cultura del silenci.

S'ha estat fent cada vegada més campanyes de sensibilització i conscienciació, que ha ajudat a que això pugui ser dit més obertament, també projectes d'ajuda a la dona, centres d'acollida... recursos que han ajudat a haver-hi més possibilitats de denunciar tot això. Fa 20 anys hi havia molt poques denúncies comparat amb ara, per tant també hi ha hagut una bona evolució en aquest sentit. Tot això ha fet que cada vegada es creïn nous protocols, que ajuden a guanyar temps, a saber que s'ha de fer i que la persona o el nen sigui ajudat el més abans possible.

E: I en el fenomen de la immigració en general, com ha sigut l'evolució? La immigració d'avui és la mateixa que la d'ahir?

E3: Hi han hagut molts moviments migratoris, als voltants de Barcelona, Hospitalet... Jo crec que hi han hagut com onades migratòries de 2000 a 2005. I clar, la gent quan ve se'n va a llocs on hi hagin els seus, perquè com no coneix el lloc doncs és normal. Jo crec que abans hi havia més com una immigració de pares de família que després agrupaven els fills, segons quina cultura, perquè de Llatinoamèrica venien més dones primer, i després portaven els marits i els fills, en canvi, amb la població magrebí ha sigut al revés.

E: I saps perquè a Llatinoamèrica venien primer les dones i no els homes primer com al Nord d'Àfrica?

E3: Suposo que deu ser perquè tenen més oferta de feina, especialment en el tema social, tot el que és servei domèstic, tema de cuidar avis... tot això ha tingut molts ocupació. [...]

La procés migratori sempre té objectiu un objectiu, que és respondre a una oferta de feina possible que altres ja han tingut. Per tant te'n vas a un lloc on la gent ja ha tingut aquestes oportunitats.

Els homes d'origen magrebí que venen primer, doncs has dediquen més a oficis de camp, de construcció a la obra... perquè aquí ha hagut el boom de les edificacions fa 10 anys abans de la crisi, aixecaven parets per tot arreu, llavors necessitaven molta gent. Anaves a qualsevol plaça i havien molts homes marroquins que al matí els recollien per anar a treballar a l'obra.

Llavors, depenent de quin sigui el reclam laboral, el moviment migratori va més d'una manera o d'una altra.

I la diferència que hi ha ara és que vinguin nens també, menors d'edat...

E: I a partir de quins anys han començat a haver-n'hi?

E3: Jo crec que sempre n'han hagut, sempre. Perquè aquest procés migratori del nen del magreb, de l'Àfrica, que ha hagut de travessar tot el país de diferent manera... tot això sempre ha existit, només que ara és molt més intens.

E: Però quan s'han començat a veure de forma més notòria?

E3: Jo crec que, bueno, com els mitjans de comunicació ho diuen, pot ser un parell d'anys cap aquí. [...] I a Catalunya cada vegada en venen més, especialment el fluxo de l'any passat i l'anterior. Clar, passa el mateix que amb les ofertes de feina, perquè aquí la mateixa protecció crea un reclam de destí. Els joves saben que si venen aquí doncs fins als 18 anys tindran un lloc per dormir, per estar, podran començar a regularitzar els seus papers... és una altra manera de dir que tinc un motiu per anar-hi, clar, hi ha una oportunitat i una possibilitat al darrere.

E: I quines poden ser les causes d'emigració d'aquests MENA?

E3: Aquests nens surten del poble a la ciutat en busca de noves expectatives, les imatges que es mostren d'aquí (que quan arriben no són les mateixes)... per exemple quan els nois arriben aquí li donen a la família missatges tranquil·litzadors de que tot va bé, que les coses no van malament, però per no preocupar, llavors es dona una altra imatge al país d'origen.

També per exemple si els pares venen aquí els hi costarà més regularitzar els papers perquè són adults, en canvi aquests menors no... Llavors tot això són petites causes que influeixen en la decisió d'emigrar d'aquests joves. [...] La mirada està enfocada en buscar oportunitats, com qualsevol jove.

E: El recorregut d'aquests MENA des del seu país d'origen fins aquí com sol ser?

E3: Hi ha poca claredat en els seus itineraris, clar, perquè venen clandestinament, agafen tots els mitjans que poden i troben pel camí. Quan emigren, a vegades ho diuen a la família i a vegades no, però quan arriben aquí sempre avisen a la família. Quan es detecten per la policia, els Mossos o qui sigui, se'ls tutela, se'ls hi dona un lloc per residir, parlen amb la família i els hi diuen que estan bé. Llavors la família els hi donen la opció de tornar cap allà o d'avisar a algun familiar que se'n pugui fer càrrec (moltes vegades no n'hi ha cap). I a partir d'aquí entren en un entorn de protecció, en un centre residencial, i depenent de cadascú comencen un itinerari de formació, llengües, salut... perquè a vegades hi ha motius de salut.

E: Una vegada estan a territori espanyol són detectats només per la policia o també a través d'altres mitjans?

E3: Ells mateixos ja s'adrecen i demanen ajuda. En tant que menors ells ja saben que han de ser protegits, i molts ja coneixen el circuit.

E: I després de la detecció quin pas ve després?

E3: No ho tinc tan clar, però penso que després ve un procediment mèdic per saber que són menors d'edat, perquè ells poden dir que ho són però hi ha una sèrie de proves mèdiques per fer la valoració.

E: Aquestes proves mèdiques són fiables del tot o podrien donar una edat que superi la real?

E3: Això no ho sé... Alguna vegada sí que havia sortit que era menor i al final no ho era, però no passa molt sovint. O almenys a nosaltres no ens arriba la confusió, el que ens arriba és que són menors i necessiten protecció.

E: Després de les proves mèdiques ve la tutela de la DGAIA. Però aquesta tutela és igual a totes les comunitats?

E3: No ho sé això. El que sí sé és que aquí hi ha una tutela molt immediata i es busca de seguida un recurs, perquè realment no tenen a ningú, estan al carrer de veritat, és cert que no tenen on anar.

E: I el perfil dels MENA com sol ser?

E3: No puc generalitzar perquè no ho sé, però hi ha com dos perfils, que són els que jo visc almenys. Uns són nens que tenen claríssim que per un procés migratori en el que no volen perdre el temps, que volen aprendre l'idioma, aprendre un ofici, en el temps en el que estan dins el sistema de protecció, volen avançar temps, s'hi posen, tenen una bona relació amb els educadors... perquè ells volen aprendre, encara que també hi ha algun conflictiu, perquè depèn del que han viscut... Però d'entrada són nois que de seguida es pronuncien i volen recursos i programes d'inserció laboral, de més autonomia, volen alguna formació que els vinculi a algun treball.

Aquest és un tipus, i després venen altres que són joves molt danyats, que pot ser tenen consums, que tenen problemes de conducta... que estan molt malament, però segurament també perquè eren de coses que ja havien patit en el seu país, com els nens d'aquí que han patit traumes. Llavors arriben aquí i tot el recorregut que fan del seu poble fins aquí els afecta molt més, i clar, totes les experiències que viuen en aquest recorregut al portar una base danyada, doncs sí que venen molt afectats. I és molt difícil saber com estan realment, perquè sabràs només el que et diuen ells, no sabrà la seva vertadera història de vida, i el que només es veuen són els símptomes.

E: I aquests que són conflictius solen ser una minoria en comparació amb el primer perfil, no?

E3: Sí, són una minoria, els que he conegut no són tants, però els que sí ho són, estan molt danyats, perquè hi ha molt de consum de tòxics, molt alt, i després hi ha problemes de conducta: robatoris, temes de justícia...

E: Doncs són gairebé els únics MENA que mostren els mitjans de comunicació.

E3: Sí, i tots els altres no els ensenyen tant, i això és un drama.

I als nois que són així i estan en un centre, doncs clar, afecta. Si no tens els recursos necessaris, no saps d'on li bé la problemàtica... I per exemple, si es necessita fer un ingrés psiquiàtric i el noi diu que no vol entrar, ja tens un problema. Això molts vegades és pel desconeixement del sistema de salut, qua llavors també has de lluitar amb el tabú, la prohibició... Ells et diuen que consumeixen per evadir-se, per oblidar-se de la història, per estar més tranquil, però això li acabarà fent mal al seu sistema nerviós, no controlarà els nervis... I com que tindran capacitat d'aguantar, els hi costarà aprendre un ofici. Llavors se'n van al carrer i es troben d'altres que també estan controlats. Si no orientes la teva vida cap a la formació, al carrer tots els nens es troben el mateix. Si a les onze del matí en comptes d'estar en una classe està en un parc, clar, qui et trobes en un parc? [...]

El problema que és com tant sobrevingut i tan recent, que també la logística i el com s'ha de fer... doncs el primer que s'està fent és bucar llocs perquè hi estiguin...

E: Creus que s'hauria de millorar el sistema?

E3: Com que ha sigut una realitat tan sobrevinguda que no ha donat temps de fer massa planificació.

E: Llavors podem dir que el sistema encara no està preparat per rebre tan de cop aquest tipus d'immigració?

E3: El sistema de protecció té els recursos que té. Aquesta és una realitat nova que comporta ampliar recursos, i posar-los en marxa costa el que costa.

E: Les noies en aquest fenomen han tingut molt de protagonisme, o són una minoria?

E3: No hi ha massa noies MENA, no hi ha, són molt poques, però crec que és per la cultura també. Els pares solen animar al noi a fer el projecte migratori, a veure si funciona... La família que té nens i nenes, qui va a iniciar aquest projecte? El que és fràgil o el més fort de la família? Doncs el més fort perquè aguantarà el procés migratori, aguantarà les feines que trobarà allà, i ho aguantarà tot...

E: I quan es donen casos de noies MENA, es podria dir que estan més invisibilitzades?

E3: Doncs mira, en els meus equips no hi han hagut noies MENA.

E: Doncs què curiós, no?, perquè portes hi anys...

E3: No, no hi han hagut noies no acompanyades, no.

E: Creus que n'hi ha de noies MENA a territori espanyol però no estan detectades?

E3: Pot ser hi ha altres circuits desconeguts. A vegades es detecten xarxes de prostitució. [...] La dona com sempre és molt més invisible en tots els recorreguts que faci.

E: La intervenció del sistema de protecció amb aquests menors ha tingut canvis durant aquests anys?

E3: Tots els menors no acompanyats venen a partir dels 13-15 anys, a partir de l'adolescència. Abans el fluxe era molt més moderat i es podia treballar més la singularitat de cada noi, el seu procés migratori... es podien treballar més coses perquè eren menys.

I ara és una protecció primer de tot humanitària perquè no pots deixar el nen al carrer. Pel que fa als recursos, són insuficients a tots els nivells [...]

E: Podríem dir que el sistema ha millorat a l'hora d'intervenir amb els menors?

E3: Clar, perquè ha creat nos llocs residencials, ha ampliat en personal, els educadors i treballadors socials s'estan formant en processos migratoris i això és important. El procés migratori ja forma més part del sistema de protecció a la infància. Tot aquest flux de joves fa que s'hagin d'especialitzar en conèixer, saber com funcionen, el que busquen... També és cert que després dels 18 anys la protecció s'acaba, llavors ets un adult que entres a la vida dels adults, i això és un handicap, perquè al 18 anys sense família, sense recursos... és difícil la supervivència. Poden tenir recursos de suport fins als 21 anys, però la protecció total i integral no hi és, s'acaba.

E: Llavors quins creus que podrien ser els punts forts i els punts febles del sistema de protecció?

E3: Els punts forts són pot ser que cada vegada hi ha més detecció de problemes, que fa anys no es posaven sobre la taula. Un punt feble seria la falta de recursos, perquè si tu tens un problema has de tenir la manera de resoldre'l, perquè si el detectes i no pots fer res...

El punt febles és que la detecció de totes aquestes problemàtiques (però al final és un tema de pressupostos, de diners, de polítiques...), tots podem prendre consciència, però després s'ha d'acompanyar de recursos del tipus que sigui per ajudar a canviar. El punt feble és que cada vegada hi ha més problemàtiques i recursos suficients no hi ha. [...]

Crec que el resultat després de la tutela sol ser bo, perquè mentrestant estan cuidats, hi ha educadors especialitzats que els escolten i que pensen en ells, els ajuden a tenir un millor futur, els ajuden a decidir les millors opcions. Llavors, en aquest tram de tutela se'ls ajuda a madurar, perquè té l'acompanyament d'un adult sensat.

E: I creus que aquestes bones intervencions amb els MENA estan més desenvolupades a Catalunya en comparació amb la resta de comunitats de l'Estat espanyol?

E3: Jo això no ho sé. Jo sé que aquí els educadors cuiden molt això, que estiguin ben atesos, treballen amb la seva història de vida, cap a on volen anar... [...] Aquí sé que durant el tram

en el que estan sota tutela se'ls acompanya molt, tenen un tutor de referència (que és un adult que els ajuda a anar reconduint la seva situació...)

Després d'haver estar mesos d'aquí cap allà emigrant, doncs, trobar un adult serè, que t'escolta, que t'ajuda... això és un alivi, i és reparador per aquests nens.

E: Els MENA es reperteixen bé per les diferents comunitats autònomes? Creus que hi ha comunitats que en reben més com per exemple Catalunya?

E3: Sí sí, són és un flux que no acaba. Alguns nens diuen que estan a no sé on, els hi donen un bitllet i els hi diuen que se'n vagin a Barcelona que allà hi ha recursos. Arribats a territori espanyol és com si els redireccionen d'alguna manera i no se sep qui. [...] I aquí a Catalunya hi ha com una saturació, perquè amb un flux tan sobrevingut, la capacitat de resposta... Això ho han mostrat molts cops els mitjans de comunicació, com nois dormint a comissaries. [...]

E: I quan es tarda més o menys en ser tutelats?

E3: No es tarda molt, perquè una vegada localitzats entren en un centre d'acollida, on estudien una mica la seva situació, si han de trucar a la família, i quan ja veuen quin perfil té el noi, com és, quina problemàtica té... i llavors ja els hi busquen un centre perquè hi resideixin. El director del centre en el que estan és el seu guardador que és qui s'encarrega de cuidar-lo, la DGAIA és el tutor legal, fa com el pare i la mare. [...]

Qualsevol demanda del nen que tingui a veure amb la seva família, doncs se n'encarrega l'EIAA. Però el guardador és qui s'encarrega de per exemple els estudis que vol fer el noi, o si vol anar al metge... Si tenen menys de 16 anys s'incorporen al sistema escolar, i si en tenen més de 16 doncs fan un taller, una formació o un grau. L'idioma també el fa. [...]

E: Creus que les lleis tenen en compte l'interès superior del menor?

E3: Clar és difícil. Per el que jo crec personalment, penso que un nen, sense el contacte amb la seva família no creix bé. Jo crec que l'interès superior d'un menor és poder estar amb la seva família, perquè ho és. En tant que nen no sé si és el millor per ell acceptar un procés

migratori, en tant que nen. Aquí passen molt de temps en soledat, per la nit no poden dormir, es repensen què fan aquí... Per a mi el procés migratori és una cosa de grans, i quan puguin que portin els nen, però que no emigri sol el nen. Jo no entenc que això se li digui protecció, però jo humanament crec que haurien de buscar maneres de que el nen estigui amb la seva família, que el retornin o el que sigui... però no com ha rebuig, perquè és un nen i necessita la seva família. Una altra cas és que el nen no en vulgui saber res de la seva família perquè li ha fet mal o el que sigui... Però com a procés, ajudem al país d'origen en aquesta qüestió. Aquests jove quan venen aquí segueixen sent nens, estan en un centre, i no tot és èxit, són experiències dures.

E: Coneixes el tema de les repatriacions o algun cas en el que s'hagi dut a terme aquesta mesura?

E3: No, no n'he conegut cap... Jo tots els que conec estan aquí.

E: A vegades amb aquests MENA prevaleix més la condició d'estranger que la de menor. Això pot afectar en la seva integració?

E3: Clar perquè és menor i MENA, i és que és un nen. Què MENA ni que MONA, no podem tractar així als nens i anomenar-los amb unes simples sigles, dius que és un nen que no té els pares aquí i ja està. Quan posem sigles ens anem allunyat emocionalment de la realitat. Són nens que tenen la seva vida, els seus problemes, tenen un nom, un cognom... No els podem amagar darrere unes simples 4 lletres.

E: Aquests menors també tenen dret a l'assistència jurídica o letrada, no?

E3: Clar, això sempre, perquè l'Administració és el seu tutor legal, i és com si la meva filla té un problema amb la justícia i jo l'ajudo, l'acompanyo a l'advocat... Tot el que és jurídic, se n'encarrega l'Administració.

E: Això qualsevol menor, no?

E3: Sí, l'assistència jurídica, igual que la salut o l'educació són coses bàsiques.

E: Creus que aquests menors estan en bones condicions aquí?

E3: És el que dèiem abans del flux sobrevingut, i el temps de poder preparar-ho tot. Les polítiques s'han de millorar, hi ha d'haver una interpel·lació entre els països per trobar solucions a això, s'han de millorar en general les polítiques internacionals amb els menors. És una vergonya que encara un nen hagi de creuar el mar, posar-se sota un camió, un tren... per jugar-se la vida d'aquesta manera. [...] Hi ha coses que haurien d'estar per damunt de tot. Al final tot això són relacions polítiques que trascendeixen.

E: Actualment com és la situació en els centres, tan pels treballadors com pels menors?

E3: Clar, hi ha dificultats en la gestió per la diversitat de tipologia del procés migratori. Quan en un centre tans problemes amb la justícia, de salut i addiccions... Clar, es fan mal a ells i poden fer mal als altres. Estan amb el que és un adolescent i tota la problemàtica d'un procés migratori, llavors és difícil la gestió pels educadors, són nens desconeguts. Ha de ser una feina molt dura.

E: I aquests menors estrangers no tenen informes, amb totes les seves dades...?

E3: Sí clar, però és el que es valora aquí. Si han estat en un altre centre també es té la informació.

E: Es fa bé aquesta part de la gestió dels informes?

E3: Clar, el menor quan arriba sempre se li pregunten els contactes, sobre els pares... El centre truca a la família per avisar de que estan aquí, pregunten el plantejament de la seva família, miren si estan d'acord o no... i la majoria diuen que sí.

E: Llavors aquesta eina està dominada.

E3: Sí, hi ha una base de dades en la que els equips fan informes de l'evolució cada sis mesos...

E: I a vegades els MENA poden donar informació falsa sobre ells, no?

E3: Clar, es contrasten les dades, hi havia una cosa i ara n'apareix una altra... clar, pot passar, però això també succeeix amb altres nacionalitats i altres coses.

E: Poden haver conflictes d'interessos i decisions entre el tutor i el tutelat?

E3: Sí, perquè estan en un centre i hi ha una normativa, com a totes les cases, llavors els nois han de demanar permís per sortir, tenir en compte l'horari. O per exemple, si el noi vol fumar... doncs tot això han de saber ells si es pot o no es pot.

E: Els MENA, quan arriben als 18 anys acaben amb un situació regular i un bon resultat en general?

E3: Tot això depèn de com està la seva documentació quan han arribat. Per exemple si han arribat amb 15 anys, l'Administració encara té 3 anys per davant, per fer tràmits, perquè van al ritme que van. En canvi si arriba als 17 anys serà molt difícil, perquè són document que no depenen només de la DGAIA, sinó també del consolat (partida de naixement...)

E: La majoria acaben en una situació regular?

E3: No molts, els casos que conec. Jo crec que moltes vegades s'inicien els tràmits però no acaben resolts. [...] Molts es queden en una situació complicada. O tens alguns bons amic que t'acullin, o algun treball... perquè sinó no tens res. No és fàcil. Els 18 anys un dia és molt dur. El que passa és que després hi ha uns pisos per extutelats que poden estar fins els 21 anys. Si la persona té un projecte clar d'inserció social... hi pot accedir. Si és algú que no va a

la formació, que fuma porros... és que no entra. És un recurs per joves que demostrin autonomia i seriositat.

E: La majoria solen ser nois treballadors i que s'impliquen, no?

E3: La majoria venen amb un procés clar d'aprendre un ofici, aprofita el sistema de protecció. Però també hi ha gent que venen amb problemes importants. Crec que abans venien menys amb un procés migratori més definit. Fa 7-10 anys, eren menys, però més grans (al voltant dels 18). I ara està tot més barrejat, perquè alguns venen amb una problemàtica afegida, i també n'hi han d'edats més petites.

E: Podríem dir que abans venien més per una gran necessitat, i ara alguns emigren més per una aventura?

E3: Això també pot passar. Per exemple ara em bé un cas... que no és que estessin tan malament allà, però dins de ser adolescent, com els d'aquí també o qualsevol jove, doncs volen viure aventures, veure què passa. Ara és una barreja de diferents perfils. [...] Però crec que ara hi ha moltes més raons d'emigrar que abans.

E: Acabant trobant-se en una situació irregular, comporta un gradual procés de marginació, no?

E3: Clar, això és el que encara no sabem, que d'aquí uns anys tindrem molts joves que tindran 18-20 anys... que quina serà la seva situació?...què serà d'ells?

E: I el aquell programa que dura de fins els 21 anys fa poc que va sortit?

E3: No, fa molt de temps que existeix. Aquest programa es diu ASJTET, que és per joves extutelats, que estan estudiant, que estan treballant, i viuen d'una manera més autònoma. Llavors se'ls hi donen oportunitats. Tenen una pensió, un suport i una mica d'acompanyament

fins als 21 anys. Fins i tot hi ha joves que han estudiat carreres universitàries... o sigui que hi ha casos.

E: Els que estan en aquest programa se'ls hi donen els mateixos recursos que els tutelats menors d'edat?

E3: Bueno et donen un suport. Hi ha uns pisos amb unes places, i hi resideixes amb altres companys. Hi ha un educador que va de tant en tant... Aquests són recursos temporals i trampolins abans de que tu tinguis autonomia.

E: També se'ls hi dóna una petita paga?

E3: Crec que tenen un petit subsidi de extutelats però no sé durant quan de temps han d'haver estat tutelats. [...] Però per estar en aquests pisos, una de les condicions és també no tenir família aquí. Si tu tens família amb la que anar, passen davant els que no en tenen.

E: Creus que aquests últims anys ha hagut una alarma social respecte els MENA?

E3: Bueno, aquí la societat fa alarmes de tot. Bueno, jo penso que es fa un ús i una mala interpretació des de línies polítiques. Crec que els que fan més "tizaña" de tot això són els polítics que fan servir aquest tipus per carregar-se la immigració, per anar atemorint la població perquè no accepti les diferències. Llavors veus un veí que va amb un fulard... i es construeix una alarma, són coses que passen i passa a tot arreu.

E: I això ho fan a través d'una arma molt poderosa que són els mitjans de comunicació, no?

E3: Sí, perquè encara hi ha gent amb unes mentalitats molt conservadores. I llavors aprofiten aquests fenòmens. Vivim en un món global en el que ens enterem de tot el que passa a tot hora. Llavors qui vol aprofitar aquesta globalitat per afavorir o desfavorir algun col·lectiu,

doncs té la eina. Això per un costat és així, però per una altra també serveixen per evidenciar coses que d'una altra manera no les podríem conèixer.

E: Aquests mitjans també poden acabar criminalitzant i estereotipant aquest col·lectiu, no?

E3: Clar, perquè com no sentim res de la comunitat magrebina ni volem, i de cop et diuen: invasió de joves, magrebins... i la gent ja començar a pensar que els hi treuran el treball. S'emboquen amb tot això que és un discurs repetitiu, i xenòfob, sense contingut. Dona igual que els hi segueixes posant estadístiques sobre la taula perquè aquesta gent segueix pensant igual. [...] Sempre es mostra la immigració des d'un focus amenaçador. [...] La immigració és un fet natural que ha existit des de la història dels temps, el món no ha fet més que moure's d'un costat a l'altre. S'han de fer polítiques sanejadores. Ningú presta interès en les coses bones que porta la immigració, en canvi si hi ha alguna cosa que es desajusta, ja de seguida tots els mitjans carreguen sobre aquest col·lectiu. Aquí també la gent va emigrar a altres països.

E: No sé has estat al tanto de les últimes notícies que han anat sortint sobre els MENA. Aquests fets que succeeixen, perquè creus que passen?

E3: Sí, per exemple he escoltat de no sé qui que volia entrar a un centre per fer mal o agredir...

Bueno, tenim partits polítics amb unes idees molt poc democràtiques, molt xenòfobes, amb molta barrera al que és diferent, i sense donar oportunitats. Llavors hi ha parts de la societat que legitimitzen això. El que passa és que no saps qui ha fet el problema, i qui l'ha fet és el que ha de pagar les conseqüències, no el centre, no tots els educadors ni tots els joves... per això està la justícia.

E: Com creus que s'haurien de prevenir aquests fets?

E3: La manera és educar en la diversitat, en la tolerància... Jo crec que l'Administració hauria de donar moltes més explicacions de la veritat que vivim. I si en un barri s'ha de muntar una residència, doncs s'ha de parlar amb la gent, i que no s'enteri perquè veu entrar i sortir molts nens. La gent del barri també hauria de rebre informació i explicacions... i després acceptar la realitat.

E: I què en penses de la diversitat sociocultural en una societat?

E3: Dons que és molt interessant. Cap societat es pot estalviar de ser diversa. Cada família és diversa, per tant això és una cosa bona, perquè quan més mirades diferents hi ha en una societat, més rica és. Si jo aquí tinc un plat de lleties, i tenim cinquanta maneres diferents de preparar-les, això és riquesa. Les diferents maneres d'expressar les cultures és la base de tot.

E: De quina manera creus que s'hauria de millorar el sistema de protecció?

E3: Amb molts recursos. La llei ho diu molt clar: llei superior del menor, tipificar els maltractes, el nen ha de tenir atencions prioritàries en la seva atenció... Les paraules que diuen en la llei s'han de veure representades en els recursos. [...]

E: Quines propostes d'actuació integral podries donar per integrar d'una manera més eficaç i eficient aquests menors?

E3: Per exemple, si entrem en una tutela ha de tenir continuïtat [...] si volem contribuir en aquest procés migratori. Si pensem que han d'estar amb la seva família els hem d'ajudar... perquè sinó és una ferida petita que s'acaba fent cada vegada més gran.

E: En la seva integració també té un paper un paper molt rellevant la societat autòctona. Què en penses? Creus que s'hauria de concienciar?

E3: Clar, això és una matèria que sempre l'hauríem de tenir... no en modes, perquè a vegades això va per modes: "ara toca això, ara toca lo altre..." i després ja ens oblidem fins a la

pròxima mode. Això hauria de ser transversal. Sí que és veritat que les escoles ho cuiden molt, però hauria de tenir una continuïtat amb els pares, els AMPAs... Perquè si fas una feina transversal amb els nens però no eduques als pares... Llavors el nen es queda amb el que diu l'escola o el que diuen els pares? [...] És important el canvi de paradigma i entendre que la diversitat és riquesa i tolerància, que hi ha bons i dolents a totes les cultures...

E: Què vol dir exactament la paraula paradigma?

E3: Vol dir des de quin lloc entens i penses les coses, les perspectives. Pensar per exemple, que la diversitat de la immigració només s'ha d'ensenyar als nens, o és una cosa transversal que li toca a totes les instàncies de la societat (polític, social...)? [...]

Estem molt poc mentalitzats. Per exemple, hi ha gent que veuen a persones amb un fulard, o són d'un altre color... i en comptes de parlar-lis en català (encara que sempre parlen aquest idioma) automàticament els parlen en castellà, i això és un prejudici. Si em demana que li parli amb l'altre idioma, vale, això és una altra cosa, però no per la seva aparença jo canvio la meva llengua materna o la manera en la que em dirigeixo a aquesta persona. Això ens fa donar-nos compte com d'incrustats estan els microracismes en la societat. [...]

E: I per acabar què és el que més valoraries de la teva feina, del teu dia a dia, què és el que més t'ha enriquit com a persona...?

E3: El meu equip es dedica a ajudar a moltes famílies a intentar cuidar el millor possible els seus fills, i si no és possible, doncs buscar la millor protecció per aquests nens. Això permet conèixer a moltes cultures, a moltes famílies... I la part més interessant és aquesta, tenir des de la meva feina la possibilitat de conèixer tantes realitats. Això també fa que una persona sigui una millor persona, perquè ets més flexible, més tolerant, entens que les coses poden ser mirades de diferents manera... I aquesta és la part enriquidora de la meva feina.

Entrevista 4

Aquesta entrevista ha sigut feta en una sala del lloc de treball de l'entrevistat, tècnic en polítiques migratòries.

E4: Mira et situo una mica el que hi ha al Maresme. Jo t'ho explico tot i si tens alguna pregunta o dubte al final pregunta'm-ho.

Pel que fa a aquest fenomen a Catalunya, el 2018 ha sigut l'any que ho ha matat, el sistema, perquè van ser al voltant de 3.600 nois, i clar, es veu que van petar el sistema. Sí que és veritat que a nivell del Maresme s'han obert com a emergència molts centres i ara en total hi ha 7 centres d'acollida, que estan a Arenys de Mar, Argentona, a Calella (encara que la setmana que ve es traslladen a Sant Iscle de Vallalta), Canet de Mar, Dosrius, Masnou i Llavanes. I trobem des de centres petits com el d'Argentona que són només 12 nois, a centres com el d'Arenys de Mar que són 64, o al Masnou que són 50, o Canet que són 42... o sigui que deu deunido. Ja et pots imaginar que treballar en un lloc de 12 o 64 no és el mateix, encara que són professionals el vincle amb els nois és bastant més complicat. I aquí a Catalunya, una de les coses que s'ha demanat és que centres tan grans no es facin, això fa temps. El gener d'aquest any, a nivell de Consell Comarcal es van reunir diferents alcaldes i alcaldesses per demanar tenir aquests nois en centres i pisos, però més reduïts.

E: A més molts d'aquests menors els envien a Catalunya, no?

E4: Sí, i d'entrada es diu que com a mínim a Catalunya ja que en feu... ho entenem, no tots, perquè també he de dir que normalment quan un polític li diuen que porten un centre al seu poble fan el que sigui perquè no arribin, i per tant, una cosa és que alhora de la veritat no és tan fàcil de fer això. I és veritat que la Generalitat des de fa un temps està intentant dividir aquests centres més grans i fer-los més petits. Per exemple en el cas de Canet, fins fa res eren 50, vuit nois han anat a un pis de Palafolls, però els 42 que queden estan intentant dividir-los.

E: Al Maresme cap poble té més d'un centre, no?

E4: No, només un de centre. Hi va haver un temps que sí, com a Rubí o Dosrius, que hi havia un centre de 50 places i un de 18, però el primer el van tancar fa dos, tres mesos, perquè no estava prou bé, el lloc on estava ubicat era un caco, i llavors els nens els van posar a altres centres. Els llocs que sí que en tenen més d'un és per exemple Barcelona. Tampoc tinc les dades exactes, però ahir vaig sentir a la directora general de la DGAIA que, si no m'equivoco, va parlar de 110 centres així, a tot Catalunya. Però clar, si mirem només al Maresme estem parlant de 7 centres d'acollida només i, després hi ha 1 pis a Caldetes, 5 pisos a Mataró, 1 a Montgat i 1 a Palafolls. En total al Maresme, entre pisos i centres hi ha 11 pobles o ciutats que acullen aquests nois, que són forces. Pensem que, per exemple els pisos a Mataró queden com més desdibuixats perquè és una ciutat més gran, aquests nois poden passar una mica més desapercibuts, en canvi els que et pots imaginar que estan per exemple a Palafolls, Dosrius... la mirada de la gent el poble va cap a ells, que al principi és una mirada molt focalitzada, se'ls mira molt per veure que fan, i amb el temps ja és més normal veure'ls, i ells els hi passa una mica el mateix perquè com van a parar a un poble, a part d'aquesta mirada de curiositat que té qualsevol nano de 16-18 anys també fa que a vegades et quedis com mirant a veure que fan i amb el temps això es va normalitzar la presència de l'un o de l'altre. Entre això i, nosaltres que parlem de joves que migren sols però el concepte que la gent fa servir per parlar d'ells és MENA, i quan tu busques MENA per internet difícilment trobaràs coses a favor de o que parlin bé. No et sabia dir el percentatge però estic segur que més del 90% d'aquests nois aproximadament deuen funcionar prou bé, però per la minoria que hi ha, tu busques i el que trobes és: joves MENA = 1) el primer que pensem tots és que és jove marroquí, que no és així només, n'hi ha d'altres països; 2) i jove MENA + marroquí = i ja et pots imaginar totes les bajanades que poden sortir, unes tindran a veure amb una experiència personal que pot ser algú ha tingut amb un noi que no és aquest, pot passar, però la majoria reeduca, o sigui el fet de que estigui sota el sistema de protecció és per reeducar també certes coses que a vegades, doncs per exemple si veig un telèfon allà i l'agafo doncs pot ser ho fa una vegada però si això ho podem parlar i treball doncs és possible que aquest noi... però això costa d'entendre-ho, i llavors ja en general quan parla de jove, sense posar cap etiqueta més, ja la gent posa un estigma negatiu normalment a la joventut, i si tu li poses marroquí, doncs bueno... no sé si ets originària d'aquí o del Marroc o els teus pares, que imagino que sí...

E: Sí, nascuda aquí, a Mataró...

E4: Quantes vegades et deuen preguntar d'on ets, on has nascut, no?, aquelles preguntes que... la teva concepció d'identitat aniràs veient com la respons, però que hi haurà moments que diràs ostres ara respondria d'aquesta manera i inclús de forma contundent, perquè què vol dir d'on sóc, jo no t'ho pregunto a tu que pot ser ets blanc blanc blanc, no?, i...

E: Sí, i la part dolenta d'això és que alguns adolescents encara no tenen clara la seva identitat, llavors quan li diuen que tu ets immigrant s'ho creuen, només perquè els seus pares ho han sigut i és com si aquesta etiqueta fos hereditària, encara que aquest jove hagi nascut aquí.

E4: Sí, sí... és així totalment, sí. Hi ha un mediador que treballa en un altre lloc, que es diu Moha, que deia que a vegades aquests joves quan es troben en aquest procés de crear la seva identitat i que tenen com dos pressions: una que és la familiar, de mantenir unes costums, una tradició, i aquella nostalgia respecte un país d'origen que no és ara el que van deixar però a vegades encara pensen en aquest els pares, perquè és normal, vull dir jo me'n anés a viure a algun lloc, segurament la Catalunya amb la que em quedaria és aquella que jo he viscut, no tan la que és actualment. El Moha ho deia, és com estirar dues cames, uns estiren una cama cap aquí i l'altre part de la societat te l'estira cap l'altre, i si no es va en compte la persona va totalment trencada.. Llavors a vegades sense voler et poses com en contra de la família, i treballar sobre això és important. Amb els menors que migren sols ja veurem com anirà, que en aquest cas és diferent, perquè tampoc sabem on acabaran, si es quedaran o no ja que hi ha molt d'imaginari de marxar...

E: I l'EAIA a què és dedica principalment, treballa conjuntament amb la DGAIA, no?

E4: ...Sí, o sigui, tots els nois que entrena Catalunya, en tant que són menors, o es sospita, o ells ho diuen, tots ingressen primer en un centre el que només es queden unes 24h, el que passa és que ara està trigant una mica més, pot ser 10 dies, una setmana, i d'allà se'ls envia a un centre d'emergència, per exemple aquí en tenim un a Calella.

E: Els porten a aquest centre d'emergència...

E4: Que estan a Barcelona lògicament.

E: ... en el interval de temps en el que se l'ha de tutelar, no?

E4: Sí, quan estan allà encara han de mirar la seva edat, i una sèrie de coses com a nivell de protocol que la DGAIA ha de veure. Si es determina que aquest noi és menor, que moltes vegades no es té prou documentació per poder-ho saber, però es mira i...

E: I si es porta, es pot creure que la documentació és fiable o no se sol tenir en compte?

E4: D'entrada normalment la majoria de nois no en porten cap de documentació, diuen que són menors, ingressen al centre, primer al d'emergència...

E: I per quin motiu podria ser?

E4: Primer perquè imagino que porta documentació des del país d'origen hi ha riscos de que la puguis perdre, l'altre és que, et trobes de tot, hi ha nois que són majors d'edat però el que passa és que arribarà un dia o altre que això s'acabarà, perquè quan es determina que és major d'edat l'endemà marxa del centre, i no té emparament, no hi ha res que empari aquests nois, i van on poden, uns ocupen cases, altres van al carrer.

E: Vaig llegir un llibre el qual deia que alguns no porten documentació també perquè tenen por de ser repatriats.

E4: Clar, és possible, és molt cert, això pot ser així...

E: I llavors les repatriacions aquí a Espanya són habituals, o no es sol acudir a aquest mètode?

E4: El que s'acostuma a fer aquí és obeir ordres d'expulsió. Per exemple ahir hi havia una noia que ens trucava que deia que havia estat aquí amb un visat de 90 dies, que és el et donen a Espanya, i ella abans de que s'acabessin aquests dies va demanar poder-se quedar per estudiar, a través d'una família amb la que està, etc.

E: És semblant a demanar un permís d'asil?

E4: No, és un visat diferent, que consisteix en allargar-lo per poder estudiar, és com un permís diferent, i aquest canvi quan el demanava, tot hi demanar-lo, la policia nacional d'una comissaria van trucar al senyor que va fer la carta d'invitació perquè aquesta persona pogués venir, perquè sense una no hagués pogut tenir visat, i van dir "sabem que vostè té una persona irregular a casa seva des del dia tal, per tant que vingui vostè, no cal que vingui la persona". Aquesta persona avui està citada en allà, on segurament li comunicaran una ordre d'expulsió per la persona que té a casa, però aquesta ordre d'expulsió moltes vegades no es fa efectiva, perquè els recursos que té l'estat espanyol per fer expulsions doncs m'imagino que han de tenir pocs, sí que és veritat que a França, Itàlia... s'intenten posar d'acord per això, per avions per repatriar a gent, el que passa és que això és molt costós, i a vegades també et pots trobar amb gent que et pot dir que és del Marroc però igual és algerià o d'una altra nacionalitat... i no és tan fàcil, i això a vegades el cost que té a nivell de l'estat espanyol, doncs potser no... Però sí que hi ha ordres d'expulsió, que quan la gent vol regularitzar la seva situació té una causa penal, llavors, si tot va bé podrà fer un arrelament social, que és la manera de regularitzar actualment és la més comuna. Allò queda en allà i perquè es pugui eliminar tindran una multa, tot així, la pujada que puguin deportar hi és, una altra cosa és que no es faci efectiva, però si la fessin efectiva i ja està a la llista, doncs podria passar...

E: Encara que sigui menor?

E4: Amb el cas dels menors no ho tinc tan clar, suposo que s'hauria de contactar bé amb la família, s'hauria de tenir clara quina és la família.

E: I tenir clar també que el menor arribarà de manera segura al país d'origen, no?

E4: Clar, de fet en aquí, el que es fa en els centres d'emergència, com els de Calella o Barcelona, d'entrada primer s'ha de determinar i a partir d'aquí fer una proposta de mesura, estudiar cada cas per veure quin és el recurs més adequat, un és que marxin a un altre centre, com els que comentava que estan al Maresme o altres llocs de Catalunya, o l'altre és que puguin anar a un d'aquests pisos, on hi van joves que vegis que pots fer una proposta de més autonomia.

E: Solen tenir més de 16 anys no?

E4: Els pisos són de 16 a 21 anys, el que passa és que, després t'explico això dels 18-21 anys què passa. Llavors, ara posem per cas que Calella tenen un noi que veuen que al seu país ha treballat 2 anys... i veiem una sèries de coses que ens diuen que pot ser aquest noi el recurs més adequat seria un pis d'autonomia. Hi ha uns pisos que es diuen pisos d'inserció laboral, que són els que ara mateix estan fent. I per exemple, com ja t'he dit a Mataró n'hi han 5, fins fa poc a Mataró només hi havia 1, per tant van incrementant pisos d'aquest tipus, que no és fàcil, perquè incrementar un pis vol dir que algú te l'ha de llogar per aquests nois, que una entitat que porten centres d'acollida doncs també vulgui assumir aquesta gestió i fer-la, i llavors DGAIA el que fa és pagar l'empresa per fer això.

Des de que es treballa amb el noi, els equips dels centres d'acollida o els pisos el que han de fer és conèixer quina és la família d'origen, quina n'hi ha aquí, per intentar treballar tota la part que tingui a veure amb família, perquè el que es vol és això, perquè sinó la segona opció és un pis o un recurs d'un centre, però que sempre serà una mica més difícil treballar amb el noi si no té un confort que segurament la família li pot donar.

E: I cada menor té un informe amb el seu seguiment, les seves dades personals...?

E4: Sí, o sigui, la DGAIA com que és tutora d'aquests nois té un sistema que es diu SINIA, en el qual tots els equips de l'EAIA, que és l'equip de comarca que hi ha treballant, que

depenen dels consells comarcals i els ajuntaments, per exemple aquí a Mataró tenim un EAIA i un altre al Consell Comarcal, i aquests dos equips són com el braç executador de la DGAIA, i llavors aquests equips tenen referenciats aquells nois que ja estan vivint al poble com de forma més definitiva, és a dir que hi ha una tutela diferents que la que tenen els altres, llavors treballa només amb aquests, ho dic perquè en el cas de l'EAIA del Maresme només estan treballant amb nois del pis de Caldetes i de Montgat, amb la resta l'EAIA no intervé, i sí que com a Consell Comarcal, jo que treballo amb temes d'immigració, el que es va demanar és que intenti treballar amb aquest tema...

E: I què és al que et dediques en concret en el teu dia a dia?

E4: Això t'ho volia explicar més endavant, però el que vull dir és que els nois amb el tema documents, que això és important també, és que mentre es treballa amb ells es demana aquesta documentació al país d'origen, i que enviïn doncs la partida de naixement, el carnet d'identitat del Marroc... que els familiars els hi envien. Quan ho tenen aquí i el centre gestiona tota aquesta documentació, el que fa és portar-la al consolat a demanar el passaport.

E: I si la família no té la documentació?

E4: Doncs aquest noi ho té magra, perquè estaran aquí mentre s'entén que ets menor d'edat, però es posa una data, i el dia que faci 18 anys, si no hi ha possibilitats de documentació es queda fora del sistema, perquè la DGAIA per llei ha de protegir fins a 18 anys, l'altre cosa és que si a aquesta edat tu tens documentació, vol dir ja NIE, i a més a més estàs funcionant prou bé, doncs dels 18 als 21 anys, DGAIA encara pot ajudar a estar en algun recurs, algun pis o el que sigui.

E: I si als 18 anys no tens ni documentació ni res?

E4: Doncs te'n vas fora, i aquí és un problema que cada vegada més nois s'estan trobant amb això. se'n van al carrer, i la única solució que hi ha és mirar si hi ha algun alberg o algun lloc o et puguin acollir. Al Maresme només tenim una casa que està a Can Soleret allà a dalt, que

aquests nois no és perfil per poder entrar allà, a més a més està petadíssima, no hi ha lloc, i els albergs de Barcelona que acullen nois ara mateix hi ha una llista d'espera molt gran, i han de portar mínim 3 mesos al carrer perquè t'agafin, cosa que no té sentit, però és així.

E: Llavors n'hi ha molts que estan al carrer?

E4: Molts, que estan al carrer o ocupant pisos, moltíssim.

E: Especialment a Barcelona.

E4: Especialment a Barcelona i ja ens ho comencem a trobar aquí al Maresme, perquè els nois que inicialment estaven més a Barcelona anaven cap allà. Però a Barcelona hi ha més temor, vull dir molts d'aquests nois estan funcionant bé dins el centre, però per un tema documental no han pogut seguir.

E: I els papers solen tardar molt?

E4: Tardar molt tot el procés, l'important és intentar tenir els papers d'origen el més aviat possible, cosa que costa molt, pel que sigui, però costa molt. Quan arriba, la documentació es porta al consolat, cada consolat té les seves maneres de treballar. El 80% dels nois que han arribat sols a Catalunya són marroquins, llavors jo et parlaré del cas del Marroc, què passa al consolat del Marroc, doncs actualment el que fa és agafar aquesta documentació i l'envia a Rabat perquè comprovi si aquella documentació és certa, perquè doncs s'entén que en un moment o altre s'han trobat documentació falsa, i ara els envien tots, i alguns d'aquests tarden molt en arribar, hi ha diferents respostes sobre el perquè.

E: No es pot presionar d'alguna manera?

E4: S'intenta però és molt difícil. El consolat del Marroc funciona, bueno, fatal, i ho ha fet sempre això, i inclús ara fa 1 any van perdre documents. Però hi ha nois que porten 1 any esperant un passaport, per un error o bé del consolat d'aquí o bé de Rabat, però com que està

entre els uns i els altres està desdibuixat, i quan algun centre ha parlat amb el consolat de tu a tu, el consol li ha reconegut que això és així però que mai es reconeixerà públicament. Llavors ens trobem amb nois que fa més d'1 any que estan esperant un passaport, cosa que abans d'aquesta arribada de tants nois, en menys d'1 mes ho tenies fet i t'ho feien aquí, ara no, ara es fa al país d'origen i t'ho han de tornar, i això tarda mesos.

E: No és podria fer d'una altra manera perquè aquests menors migrants no acabin en una situació irregular després de la majoria d'edat, ja que queden totalment desemparats?

E4: Si tu et va bé, posem per cas que el passaport t'arriba, que a més tens les condicions que et demanen per poder tenir un NIE, aquests nois mentre estan sota el sistema de protecció poden obtenir un permís de residència, un NIE, no treball, i per tenir el de treball hi ha dos opcions, una és entre els 16 i 18 anys sempre que tinguis un NIE pots demanar una exempció, que és una manera de poder treballar unes hores. [...]

El NIE l'acaban obtenint tots aquells que han pogut aconseguir la documentació, tramitar el passaport, i una vegada el tenen, el centre pot demanar a la Subdelegació del Govern.

E: Aquest procés és ràpid o també tarda lo seu?

E4: Tot això tarda lo seu. A més a més, si els nois arribessin aquí amb 14 anys, pot ser ho tindrien en una edat normal.

E: No hi ha una llei que estableixi un màxim de mesos per obtenir la residència?

E4: No, el que diu la llei és que han de portar mínim nou mesos de tutela per poder demanar un NIE, encara que el nen ho tingués tot, amb això la llei és molt clara.

E: Llavors quan un menor se'l tutela als 17 anys llavors ja no arriba, no?

E4: Als 17 és difícil. Però actualment la Subdelegació intenta a través del Consorci del benestar social de Barcelona, facilitar a aquests nois que estan a punt de fer 18 anys, pisos i centres d'acollida i demanar hora. Qualsevol adult per demanar hora, que és molt difícil, perquè ha internet funciona fatal, quan ho aconsegueix ha d'enviar la documentació per internet per fer un arrelament...

E: I què és un arrelament?

E4: Un arrelament social és, aquelles persones que estan irregulars, que volen passar a regulars: portar 3 anys de residència, 1 anys d'oferta a jornada sencera... han de tenir moltes coses per poder obtenir això. Però fins que no portin 3 anys residint de forma demostrable, és impossible que puguin regularitzar-se, la llei d'estrangeria t'ho diu, cosa que és molt fort, però és així.

Abans aquest procés d'arrelament que ara es fa a través d'internet, no es feia així. Portaves tu mateix el que tenies i et deien el que et faltava, i l'important era que el temps començava a córrer des d'aquell dia. Si jo port un document i em passo a terminis, però el primer document l'he portat en el seu moment, no tindrè tants problemes, ara, si he de portar la documentació abans, o ho tinc tot bé o no podré presentar-m'hi. Llavors amb aquests nois el que fa és, com que el passaport encara no ha arribat, els centres, a través del Consorci de Serveis Socials, demanen cita a Subdelegació del Govern, aquesta obre un expedient i mira el que falta. Si els 18 anys i sis mesos no es portat el passaport, l'expedient el tanquen, i a partir d'aquí és impossible regularitzar aquest noi, a no ser que sigui a través un arrelament social, que és la via ordinària.

E: Llavors el fan fora del centre a través dels 18 anys i sis mesos?

E4: Del centre poden marxar, o bé perquè el noi marxa abans, sempre que sigui menor de 18 anys i una policia el detecti, sempre s'intenta que vagi a un centre, ja que hi ha nois que no volen anar a un centre. Hi ha nois en centres que diuen ara no, ara no... però clar si no has funcionat en tot aquest temps, tampoc pots entrar a un recurs per joves majors de 18 anys, ja

que has de tenir la documentació, un NIE, i haver fet un bon seguiment. Si les dos coses no hi són, no hi ha proposta per tu i als 18 anys vas al carrer.

E: La majoria fan un bon seguiment i s'hi impliquen?

E4: La gran majoria farà un bon seguiment i s'intenta buscar sortida fins als 21. El problema que hi ara és que, aquests nois que van arribar al 2018, entre aquest any, principis/finals de 2020 més o menys, hi ha molts que faran 18 anys, i el repte ara està aquí, a nivell de l'administració com es troba més recursos per aquests nois, perquè sinó començarem a trobar joves que tot i que tinguin les dues coses, no hi hauria un recurs. Llavors el que està fent DGAIA és, si aquest noi té la documentació o està a punt de tenir-la, i a més està tenint un bon comportament, encara que faci els 18 anys, aquesta fa una pròrroga perquè pugui seguir al centre, que normalment són 3 mesos. Alguna vegada s'ha allargat una mica més, fins i tot ens hem trobat amb algun noi que ha passat fins als 19 anys al centre, perquè hi ha certes coses que estaven faltant, perquè a vegades pot ser sí que s'ha fet tot en el seu moment, però Subdelegació també pot triar lo seu en donar-t'ho. El problema estarà en si no hi ha maneres, però s'intenta fer pròrrogues. Ara mateix tenim uns quants nois que estan en pròrroga al Maresme, que ja són majors d'edat, i s'està esperant a que hi hagi un pis. Aquest pis al igual no els hi surt aquí al Maresme, i s'han d'anar a viure ves a saber on, i això també pot ser difícil. Molts d'aquests nois es vinculen a un lloc, en allà fan formació, o inclús hi ha un programa de mentoria, que és gent adulta que t'acompanya en aquest procés que en volgut fer i que se'ls ha format per això.

E: Són com orientadors, no? No els hi fa falta una formació en concret?

E4: Els mentors són ciutadans, o sigui qualsevol persona, que li fa una entrevista un psicòleg, per si de cas, perquè a vegades s'ha trobat amb persones que dius a veure si en comptes d'ajuda a aquest noi el perjudica, però difícilment pot passar. Hi ha diferents programes de mentoria, hi ha un de refugi... però el de joves es va definir que han de ser persones de 25 anys cap amunt, tot i així gent de menys de 25 anys perquè es veu que acaba de fer un grau en integració social i realment se la veu molt preparada, o sigui que n'hi ha hagut excepcions que

la mateixa Generalitat, que és la que porta això, decideix que és un perfil molt bo i no es pot perdre per tenir menys de 25 anys. Després de passar la entrevista, es fa una formació de 12 hores, en les quals es parla del que és la mentoria, es parla una mica d'estrangeria, i també del sistema de protecció, per entendre bé coses i situar-los, perquè sinó després hi ha molts mentors que els angoixa no conèixer coses que el noi els hi pregunta. I després d'aquesta formació es fan els emparellaments. Per exemple aquí a la comarca hi ha 44 nois de diferents centres que tenen un emparellament amb algú que els fa de mentors, i el compromís és que cada 15 dies mínim, (molts fan cada setmana) hi hagi una trobada d'una estona compartida, d'anar per exemple a un cafè, o al cine, o qualsevol cosa que ens ajudi una mica a passar-nos o bé una estona, a normalitzar la nostra relació, i que la gent del poble ens vegi a mi, que pot ser em coneix, parlant amb tu doncs no els hi soni tan estrany, però també ajudar-te a parlar la llengua perquè en el centre és difícil perquè la llengua que teniu en comú la majoria és un altre... I també hi ha una persona que el seguiment de tot això. Per exemple quan un mentor diu que no se'n surt, doncs també hi ha algú que està per això. L'important és tenir un referent també d'aquí, és a dir que visqui aquí, és igual l'origen, perquè hi ha persones que també poden que siguin marroquines o no, vull dir que hi ha de tot, la majoria són autòctons aquí en el Maresme.

Llavors, quan tu et trobes amb joves que, per exemple, un dels que està en aquests centres, li troben un pis a Tortosa, el noi s'adaptarà, perquè haurà passat per tants llocs abans d'anar-hi a aquest, que segurament no li costarà. Però és un trencament, un de nou, ja que ha tingut molts durant aquest viatge (amb la família, amb els amics, amb gent que pot ser ha perdut per el camí, etc), com perquè a sobre tenim un nou trencament que és per exemple separa-te de persones amb les que has tingut molt bona relació. Hi ha mentories que es mantenen, perquè jo sé de nois que ara mateix no estan al Maresme, estan a la part del Vallès, i els mentors i els nois es troben, busquen punts en comú per veure's, i encara ho mantenen.

E: Aquests menors tenen psicòlegs també, o només a qui li fa falta i és necessari?

E4: En els centres d'acollida hi ha psicòleg, educador social, treballador social... hi ha diferents figures, però el psicòleg ha d'estar per nassos a tots els centres, per treballar aspectes, encara que no sé si tots estan preparats per treballar a vegades dols que no són fàcils.

E: El perfil d'aquest menors migrants no acompanyats quin sol ser?

Pel que ens van explicar una vegada en una jornada que es va fer, perquè jo tampoc no estudio aquestes dades, es parlava que el 80% eren del Marroc, la resta la gran majoria eren d'altres països africans, que el perfil és molt de noi, crec que em sembla que les noies són un 1 o un 2%...

E: Aquí al Maresme?

E4: No, ara et parlo a nivel de Catalunya, del Maresme no en tinc les dades concretes, no tinc directament un registre de quins nois hi ha, nom per nom, origen...

E: I has conegut alguna noia MENA?

E4: No, no no, perquè aquí al Maresme bàsicament estan portant a nois, no hi ha cap centre amb noies. Hi ha un centre que es va obrir no fa massa a Catalunya, ningú sap el poble, suposo que algú sí, però no es va fer públic per protegir-les, perquè en el cas de les noies, va associat en aquest camí que han fet doncs, en molts casos hi ha temes d'abusos... són persones que han viscut moltes coses molt fortes.

E: Les noies solen estar més invisibilitzades, no?

E4: Perquè són menys per una banda, perquè els problemes que porten associats en el seu procés migratori són molt més bèsties, en general... Per exemple ahir parlàvem amb un noi que ha estat 1 any per arribar a Espanya, vull dir que deunido un viatge d'un any per un noi jove per Àfrica. Per exemple, fa uns mesos em van comentar que hi ha nois al Marroc que estan 3-4 mesos al carrer per anar a Espanya.

E: Podria ser que hi haguéssin noies no detectades pel fet de estar en xarxes de màfies?

E4: És possible perfectament, segur, perquè les que sí s'han detectat s'està tractant amb elles per intentar conèixer també què està passant, com arriben. A darrere de tota immigració hi ha moltes possibilitats de com arriba la gent, hi ha una part important de màfies amb tot això, i conèixer-les a vegades t'ajuda també a saber què pots fer. Una cosa és la part de policia, però l'altre és també la gent que treballa des d'una altra perspectiva.

E: Quan es va començar a rebre aquest tipus d'immigració (menors no acompanyats) en general a l'Estat espanyol?

E4: Donc ha de fer molts anys. No sabia posar una data, però els que van arribar primers, mínim fa uns 20 anys.

E: I quan van començar a arribar més de cop?

E4: Abans arribaven, com a molt molt molt 150 en un anys, com a molt, no eren tants, però al 2017 va haver-hi un creixement de cop, multiplicat per 10, crec que eren uns 1.500, però 2018 la cosa ja va petar del tot, si no m'equivoco eren uns 3.600.

E: I moltíssims van arribar aquí a Catalunya, no?

E4: Bueno, la majoria no arriben directament aquí a Catalunya, sinó que a altres llocs, la gran majoria arriben a Andalusia, allà hi ha centres enormes, però els quan arriben el primer que fan és anar a la policia a identificar-se, llavors que se'ls identifica els hi donen un número de NIE que el dia que en tinguin un serà el que tindran, que allò malauradament la policia d'aquí, la catalana, no pot accedir a aquest registre, llavors aquí per accedir a algun recurs formatiu com per exemple el SOC, has de tenir un número de NIE, encara que no el tinguis físicament, amb el que t'identifiquen des del primer dia, si el tinguessin podrien fer altres coses, de formació.

E: Les dades, els registres, els informes...d'aquests menors estan ben gestionades i organitzades?

E4: Tot això és autonòmic. La competència en infància (perquè hi ha infància i immigració) que és on aquests nois estan protegits, és autonòmica, llavors les dades que la Generalitat té, a nivell de tota Catalunya, al SIN@ hi ha tota la informació de cada noi. Per exemple, si jo busco “Ahmed i Cognoms” em surt allà tot l’historial d’aquest noi, i inclús allò que s’hagi pogut treballar a altres comunitats, perquè hi ha un referent de cada comunitat, tota la informació que s’hagi penjat allà hi és.

E: O sigui, les dades d’un menor estan ben gestionades entre les diferents comunitats?

E4: No, les dades de Catalunya estan en el SIN@, però si a mi m’arriba alguna cosa de Sevilla ho penjaré a l’historial d’aquest noi, però això amb qualsevol menor que estigui tutelat, en realitat la Generalitat té 10.000 tutelats a Catalunya, nens i nenes, tots amb algun recurs, i d’aquests deu mil crec que actualment són 4.000 i escaig els joves que emigren sols. És un volum important, més d’un 40% són menors que han emigrats sols, per tant són perfils que de nois la gran majoria estan entre els 16 i 18 anys, hi ha alguns que han arribat amb edats més joves.

E: I l’edat més jove quina podria haver sigut?

E4: Yo no t’ho sabria dir tampoc, però quan van fer estadístiques crec que havia arribat a haver algú de 12 anys o així. I a més, amb els més petits que jo em pensava que seria més fàcil treballar-hi, a vegades en centres diuen que és més complicat, ja que com han vingut tan joves, en un moment o altre entraran en temes de tòxics.

E: Hi ha alguna diferència entre els perfils dels menors que arribaven fa uns anys i els d’ara?

E4: Els que arribaven abans, més anys enrere, arribaven nois (també noies encara que és molt masculí aquest tipus de trajecte) que intentaven estar aquí el mínim temps possible i marxar a llocs on hi ha més oportunitat laboral, com pot ser França o Alemanya que això encara segueix

sent així. Però al 2018, l'anys en el que van arribar tants nois, se'ls va preguntar, i el 90% ja no deien que volien marxar, deien que es volien quedar aquí, aquí vol dir a Catalunya o a l'Estat espanyol.

E: I les raons?

E4: Doncs perquè jo imagino que d'entrada és més fàcil obtenir una residència aquí que a França o a Alemanya.

E: Perquè Espanya té contacte amb el Marroc amb aquests temes?

E4: No sé el perquè. Els nois perquè van a Catalunya i no van a Andalusia, o no se'n va a França...? Per què està passant això? Llavors jo penso que: 1) perquè saben que a Catalunya acabaran tenint la documentació, si et va bé...

E: Perquè a Catalunya es gestiona millor, no?

E4: Jo penso que es gestiona bastant més bé, aquí la documentació s'acaba tramitant. Hi ha comunitats autònomes que tenen a aquests nois com si fos una presó fins que facin 18 anys i se'n vagin al carrer. Les condicions que es troben a altres llocs molts cops són deplorables, i aquí, doncs poden menjar bé, poden dormir, se'ls busquen activitats perquè se'ls pugui formar... a més a més s'intenta tot el possible perquè la seva documentació es pugui tramitar, que és molt llarg i molt difícil i no sempre és exitós però s'intenta.

E: La part del Govern que gestiona això és la d'Afers Socials?

E4: En principi, tot el que és sistema de protecció és DGAIA que pertany al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, on hi ha una secretaria d'infància, adolescència i joventut que d'allà penja DGAIA, que és qui té la tutela sobre aquests nois. Per tant, tot el que té relació amb centres, pisos... és DGAIA. Tot el que té a veure amb tramitació d'estrangeria, mentre estan sota el sistema de protecció, els centres i la DGAIA són qui ho han de fer i aquí

intervenen l'Administració de l'Estat, la Subdelegació que en aquest cas és qui han de treballar aquests temes. L'altra cosa és que es facin altres programes que es fan amb aquests nois, per exemple, des del SOC, s'estan fent alguns programes pensats per aquests nois, o des del projecte de mentoria, que és un projecte que neix inicialment d'immigració i infància, es posen d'acord a nivell de Generalitat per fer aquest programa, ara actualment depèn de l'ICAA (Institut Català d'Acollides i Adopcions) però amb immigració també hi treballa. Això no vol dir que no es facin actuacions des d'altres àmbits, per exemple, aquí al Maresme van fer un servei que es diu Ciutadania i Immigració, que és on estic treballant jo, doncs tractem temes d'acollida, de mediació intercultural, d'interprets, de sensibilització... des de que van arribar aquests nois, doncs hem proposat que a tots els municipis on tenen aquests nois acollits (al Maresme), que treballin de manera més coordinada als diferents serveis de l'Ajuntament, el centre i nosaltres també hi trebalem. Això ha fet que la majoria dels Ajuntaments creïn una taula local per l'acollida i inclusió d'aquests joves, on s'intenta treballar allà aspectes de planificació i coordinació, des de coses més bàsiques de tramitació a coses que van més enllà d'això, per exemple com podem organitzar un tipus de formació, espais a nivell d'esports o a través d'entitats en els que aquests nois tinguin contacte amb persones del poble, i d'aquesta manera generin més coixí i per tant més oportunitats i una inclusió més efectiva, sinó al final, estar fent coses tot el dia al centre... doncs arriba un moment en el que això s'hauria de trencar una mica. Això ha derivat a que es puguin fer altres coses i aquests joves formin part del lloc on han vingut a viure, i hi ha molts nois que per exemple alguna vegada han fet tasques de voluntariat amb activitats que es fan al poble, això també fa que aquests nois es sentin part d'on són i perquè els altres també els vegin.

E: I trencar estereotips, no?

E4: Clar, la relació és l'única manera de trencar estereotips per molt que intentem fer més coses. Tot ajuda, però la relació entre persones és la que més efectiva és. Molts d'aquests llocs on abans era notícia al principi, que les xarxes socials només feien que fer gros allò que es diu, inclús inventar-se històries, i alguna pot ser és certa, però pot ser només un 10% o menys el que corre per allà. Ara mateix, els llocs on porten més temps, les xarxes socials ja ni en parlen d'això, pot ser és alguna cosa en positiu i ja no tant en negatiu, per exemple la feina

que es fa dia a dia en els centres, els Ajuntaments, les persones a títol individual o associades que també s'han volgut interessar en treballar...

E: Com ha evolucionat aquest sistema de protecció de menors al llarg dels anys?

E4: Jo crec que ningú estava preparat per això, per tanta arribada de nois, ningú, perquè ens agafat a tots una mica per sorpresa, llavors el sistema de protecció de la infància va estar totalment petat, per això va començar a obrir llocs on va poder, i encara hi ha llocs on estan aquests nois que no estan preparats, estan en albergs en algun lloc, els albergs haurien de tenir una funció diferent, però va venir aquesta situació d'emergència que van dir a on sigui els posem abans que estar a les comissaries o al carrer intentem que hi hagi algun lloc, fins i tot a hotels.

A Barcelona van sortir imatges molt fortes on dormien a les comissaries de policia o inclús la mateixa DGAIA en sales de reunions havia posat nois a dormir. I això encara, t'he de dir que no està del tot resolt. Al desembre de l'any passat la Generalitat després de tres mesos de treball amb gent que està en l'àmbit del treball directe amb aquests nois en centres d'acollida, des de les persones que hi treballen d'una forma pot ser més indirecta, es van reunir varies vegades per reconèixer que s'ha tingut una situació d'emergència i començar a pensar com aquesta emergència l'anem cada vegada fent més estratègica, i van presentar l'Estratègia Catalana d'Acollida i Inclusió de la Joventut que emigra sola, en una macrojornada que es va fer a Barcelona. Hi ha moltes mesures parten d'aquesta estratègia que estem tots esperant que surtin encara, perquè es basaven en un pressupost que la Generalitat tampoc el té, aquest any ha tingut molt problemes per aprovar un pressupost.

E: I el pressupost ve de l'Estat, no?

E4: No, el pressupost és de la Generalitat, que aquest any per molts problemes no s'han acabat aprobat, s'han acabat congelant. Hi ha actuacions concretes que sortiran a l'estratègia per donar resposta a necessitats que aquesta arribada de tants nois ens ha posat sobre la taula, però que algunes no s'han pogut fer perquè no hi ha recursos.

E: Llavors els recursos no venen de l'Estat espanyol sinó de la pròpia comunitat, l'Estat no té res a veure amb els recursos que es destinen a aquests menors?

E4: Jo pel que tinc entès, el pressupost és tot de la Generalitat, i de l'Estat no arriba. Hi ha recursos que venen d'Europa per treballar amb temes d'immigració, sobretot amb qüestions de refugiats que l'Estat se'ls queda i els gestiona com vol, que la Generalitat porta ja dotze o tretze sentències favorables que diu que això no hauria de ser així, sinó que les comunitats autònomes també hauries de poder participar amb això, però amb temes d'infància no ho tinc tan clar. Les relacions entre Estat i Generalitat són els que són i costa molt que això es tiri endavant. Sé que hi ha molta pressió des de la Generalitat, perquè aquí hi ha un tema que té a veure amb la infància i per una altra part té a veure amb immigració també, i altres coses, però hi ha com dos lleis aquí que hi són, una és la protecció del menor, que és infància, i l'altra la d'estrangeria, que regula tot això que aquests nois poden acabant tenint però no tenen. Llavors el que passa és que, la Generalitat a nivell d'immigració ha intentat fer pressió moltes vegades a l'Estat demanat la flexibilització de criteris, que aquests nois tinguin més facilitat per demanar un permís de residència, que a més a més si pot ser, per tenir residència i treball s'han de buscar maneres que no siguin tan dures, perquè aquests nois, tal i com ho demaneu, és gairebé impossible que puguin tenir una residència regular i un treball, però si busquem maneres pot ser podem arribar a que aquests nois fàcilment puguin estar treballant, i si estan treballant tenim garanties de que puguin tenir autonomia i puguin pagar-se un pis, si no tenim més gent al carrer, que és el que acabarà passant, encara que tinguin documentació i tot, tot i que la documentació és el més bàsic. Però aquestes converses no estan fructificant, ja fa mesos que esperem respostes concretes d'això, i la Generalitat jo sé per el que ens expliquen, està insistint, però a nivell d'Estat i Generalitat no es posen d'acord amb això.

Jo penso que darrere d'això hi ha una por a l'efecte crida, i pot ser a vegades la mateixa Generalitat el té.

Pel que fa als centres, que abans no vaig acabar d'explicar, Andalusia té una arribada brutal de nois, però molts marxen. Hi ha nois que manifesten, no sé si és cert o no, que els hi paguen inclús el bitllet per venir aquí a Catalunya, tampoc m'extranyaria que això sigués així, però després a part de Catalunya, l'altre lloc del que la gent parla de referència, a nivell d'Estat

espanyol, que s'estigui treballant prou bé, és el País Basc, sobretot Biscaia si no m'equivoco, ara, també t'he de dir que els centres d'allà són enormes, són de cent places o fins i tot més, per la qual cosa, pot ser estaran treballant bé, però per mi no és gens adequat treballar en uns espais tan grans. El que ens arriba de la resta de comunitats és que es treballa de forma nefasta, jo tampoc t'ho puc dir perquè no estic observant, però el que ens arriba és això, que no funciona, per això penso que molts venen aquí.

E: I quins creus que, podrien ser els punts forts i els punts febles del sistema de protecció de menors actual?

E4: Els punts forts, jo penso que... s'han après, d'algunes coses s'han après, i per tant, s'estan treballant algunes de l'estratègia, que deia abans, que sí s'estan fent. Per exemple abans, un Ajuntament s'enterava que hi havia aquests nois perquè un veí deia què passa en aquella casa o en aquell lloc, i per tant, ni l'alcalde ni ningú en sabia res. Això, que jo entenc que és una situació de desbordament, doncs passava, però això no pot passar, perquè al final els efectes que té impacte a nivell negatiu per la població, doncs crea malestar social, tota aquesta part no la pots treballar prèviament. Ara s'intenta fer això, per exemple a Sant Iscle de Vallalta, van poder fer una xerrada amb veïns per explicar que la setmana que ve arriben aquests nois nous. Poder fer això baixa una mica l'alarma social, llavors jo penso que punts forts és que s'ha llegit tot allò que no funcionava per intentar fer-ho més bé, i per tant, una estratègia de pensar de forma preventiva, l'altre cosa és que falten recursos per aquesta estratègia, i un punt dèbil que ja et diré d'entrada és aquest. Una estratègia sense recursos és com una llei sense recursos, que tots l'hem d'aprovar o l'hem de fer però clar, sense mecanismes per fer-ho és difícil. Altres punts forts a Catalunya, crec que el sistema de protecció és molt consolidat, i per tant va en favor. Hi ha altres departaments que en aquests temes hi treballen molt a fons, com la Secretaria d'Immigració, que sort que en tenim una d'aquestes aquí a Catalunya, perquè ha posat recursos també, de llengua o altres que no s'arriba d'altres bandes, i per tant crec que en aquest sentit hi ha coses que estan molt bé. Però, el que hi ha en negatiu, que són moltes coses són que, tot i que es treballa de forma més coordinada, no és prou coordinada encara, i encara ens trobem amb discursos molt diferents, de diferents Administracions que treballen amb aquests nois, i per tant, s'haurien de posar més d'acord...

E: Falta diàleg, no?

E4: Crec que falta més diàleg encara entre departaments de la mateixa Generalitat i amb els Ajuntaments. A mi em costa molt saber cada vegada que hi ha una novetat al Maresme, doncs no pot ser això, això hauria de ser més fàcil perquè d'aquesta manera puguem treballar tots una mica més a la una i pensar sobre com previnc possibles conflictes, perquè treballar-ho un cop esclata és més difícil que prevenir-lo. S'ha de tenir una comunicació més efectiva. Penso també que aquí hi ha un gran buit a nivell d'aquests nois que fan 18 anys i no podran seguir al sistema de protecció, llavors jo penso que tant en punt feble del sistema, ara mateix, és que la protecció dels menors, alguns casos pugui arribar a ser fins i tot per a majors d'edat, sota l'empара de la protecció de la tutela de la Generalitat. Hi ha casos cada vegada més de nois que pot ser van arribar i ja no eren menors d'edat i quan es detectà van fer-los fora del sistema, perquè han sigut refractaris, que vol dir que no han volgut cap tipus d'ajuda, i per tant s'escapoleixen, tenen mal comportament o inclús hi ha tòxics. Però també ens trobem amb nois que funcionen molt bé però la documentació no arriba per diferents motius, i quan això passa tampoc tenen solució a partir dels 18 anys, llavors la DGAIA ja té un motiu per no fer la pròrroga més llarga i se'n va al carrer. I a mi, aquests tres perfils, sobretot aquells que funcionen, però els que no funcionen també perquè acaben vivint en aquí, crec que en això i hi ha un buit greu que ningú no pot fer. Clar els d'infància ens diran no ens pertoca tampoc, i des dels Ajuntaments doncs et diuen que ells ens han portat un centre aquí i ara ens hem de menjar el marró.

Cada vegada ens acostem més a nois que faran 18 anys i no tindran aquesta documentació, i per tant penso que, o es busquen solucions a això, perquè els recursos que hi ha per poder acollir a aquests nois estan petadíssims, a part de que estan a Barcelona la gran majoria, i per tant és un punt molt molt molt dèbil. Encara que ja no seran menors, tu tens 17 anys en seixanta-quatre dies i tens una cosa, i als 18 anys en tens una altra, i aquí només han passat uns quants dies...

E: I aquí el gradual procés de marginació pot provocar problemes entre la societat autòctona i aquests nousvinguts, no?

E4: Autòctona i estrangera, vull dir, molta població marroquina respecte a aquests nois ha sigut molt reticent també, perquè té por que això els hi pugui convertir en un problema que després també repercuteixi en ells de forma indirecta, i ho entenc perfectament que hi hagi aquesta por. Però al final, sí, és un caldo de cultiu, si no anem amb compte tindrem més persones ja en edat adulta però molt joves, sense documentació, poc preparats per què tinguin una vida amb dificultats d'inserció, i per tant ocupant habitatges, és possible que hagin més actes de delinqüència, bueno... és lògic, aquesta gent ha de viure d'alguna cosa, si estàs irregular és molt difícil tenir ajudes ja que actualment aquest sistema és molt difícil per persones irregulars. Per tant aquí tenim un problema molt greu cada vegada més, i que ja es visibilitza, com en el cas d'aquests nois que et deia, que ja han dormit al carrer, o estan ocupant habitatges, o inclús estan delinquent, que abans no ho feien.

E: Llavors això provoca una alarma social, no?

E4: Clar, perquè no és el mateix treballar amb joves immigrants, però encara és més difícil quan és un sense sostre. Si aquests nois passen un any o més vivint al carrer, tornar a confiar en el sistema és molt difícil per part d'ells. I la gent que està acostumada a treballar amb aquest tipus de perfils, com Creu Roja o altres, ens ho diuen: "Anem amb compte, perquè amb els temps, si aquests nois es converteixen en sense sostre, serà molt molt molt difícil recuperar-los, i un cop els recuperem el futur que els hi espera tampoc serà massa bo".

E: Creus que les lleis tenen en compte l'interès superior del menor? Les pràctiques jurídiques aquí a Espanya són eficaces pel que fa a la intervenció amb aquests menors?

E4: Jo crec que d'entrada hi ha un problema entre Estats, perquè Espanya i el Marroc es poden posar a parlar del mundial del futbol, però difícilment parlen d'aquest tema, i si el parlen, transcendeix més cap el mundial de futbol que no cap a la qüestió d'aquests menors, perquè això ha sortit en premsa. [...] Ara hi ha com un pacte, perquè el Marroc va rebre molts diners perquè això es freni, i això és el que està passant...

E: Vols dir que s'ha frenat el fluxe?

E4: Aquest any s'esperaven més nois encara que al 2018, hi ha anat més a la baixa, això no vol que vagi a la baixa, em sembla que aquest any ja portem uns 1.000, però es preveïen uns 5.600 menors.

E: El Marroc li ha arribat diners d'Europa?

E4: Sí, com a Turquia amb els kurds. [...] I Espanya i el Marroc ves a saber perquè hi ha hagut tanta entrada durant tant de temps. Fa un anys i mig, en un barri de 40.000 al Marroc es va organitzar per pujar tots junts a Espanya, i van rebre una d'hòsties per part de la policia el dia que es van manifestar per pujar, que van fer que això ja ningú més ho fes. Però això passa i no surt en premsa. Això per exemple m'ho va dir un company més d'origen marroquí que mira molts canals de mitjans de comunicació. Això està passant, i a molts pocs quilòmetres de la frontera. [...]

A part de parlar això entre Estats, Espanya també hauria de treballar això d'una altra manera, hauria de flexibilitzar el tema documental, que entenc aquells que diuen "No, que si no vindran més nois, si aquí el permís de residència es fa tan ràpid", però aquest efecte crida existeix igualment. Hi ha qui diu que ja no vindran tants del Marroc però sí d'altres països, ara jo parlo del Marroc perquè són majoria, perquè també passen aquest tipus de coses als altres països africans. [...] Si Europa no busca una estratègia i l'aplica... la gent se li posaria la pell de gallina se coneix el nombre de persones que moren cada any al Mediterrani. [...]

És difícil pensar com milloraríem a nivell de lleis, si no es fa ja amb un tema de refugi. Cal treballar el fet des del seu origen, però això no vol dir que no vinguis, perquè sinó no funcionarà mai. Si els Estats europeus no volen que arribin més aquests nois o que es retornin, doncs que facilitin oportunitats en aquests països. [...]

Per tant penso que s'hauria de flexibilitzar el tenir residència, una vegada en el centre. Perquè, tant si ets menor o com major d'edat, tothom per tenir residència i treball, ha de tenir una jornada sencera per 1 any + un temps d'empadronament, i una sèrie de coses... però el més

difícil és això. Llavors com podem pensar que un noi, que porta uns mesos aquí, que ha anat aprenent la llengua amb moltes dificultats, que mentres no tenia documentació ha accedit només a les formacions que ha pogut, perquè la majoria no lo són permeses... Llavors, com volem que aquest noi trobi algú que confiï en ell li faci una jornada sencera per una empresa.

E: Llavors creus que les lleis d'estrangeria haurien de ser d'una altra manera per no dificultar la regularització dels immigrants?

E4: La Llei d'estrangeria hauria de ser més humana, no ho ha sigut mai. Hi ha una cosa a nivell d'estrangeria que jo no he entès mai, que a altres països ho fan i aquí no es fa, que és, aquí per portar a la teva família i fer un reagrupament familiar a nivell d'ingressos, s'hauria de permetre que qualsevol família quan emigri o faci sencera. A Espanya quan emigra un, han de passar anys i anys perquè no es tenen les condicions que s'han de tenir a nivell jurídic i econòmic. Això, els que elaboren les lleis mai ho han vist de prop, però si ho veiessin de prop veurien com hi ha parelles que s'han trencat, famílies que tenen només una relació per telèfon durant 5 i 10 anys i els que facin falta, però després quan es reunifiquen aquestes famílies, aquí hi ha tants "dols"... que és molt difícil gestionar tot això. [...]

E: Especialment un menor que necessita estar amb la seva família per créixer adequadament, no?

E4: Clar, en el cas dels menors, no sé si es faria un procés migratori d'aquest tipus familiar. Perquè hem de pensar que quan un menor emigra és un projecte familiar habitualment, no només dels nois, la majoria dels que arriben no venen de famílies desestructurades, encara que en imaginari es pensa així, però no és així. Són més desestructurades els menors de famílies autòctones que no pas els de famílies estrangeres.

E: Creus que els menors que abans emigraven ho feien amb una vertadera necessitat de viure dignament, i en canvi, ara es fa més per aventura, encara que no sigui la majoria?

E4: Per exemple, si aquests nois tindrien aquí un sou baix, allà haurien de treballar el dia sencer i no arribarien. D'entrada, venir aquí és tenir papers, feina, i oportunitats, que vol dir seguir treballant i formar-me, el procés migratori d'aquests nois és per això, la majoria. Jo no sé si abans estaven més necessitats de millorar econòmicament, és possible que també fos aquest perfil, però ara quan venen és també perquè no hi ha oportunitats al Marroc, llavors tenen més a guanyar que perdre quan marxen. [...] La família té molt a veure en aquest procés, acostumen ells a pagar-lis el trajecte, i qualsevol fracàs és molt difícil d'assumir. [...]

A més al Marroc es va incrementar el tema del servei militar, i això també ha influït. En general, el Marroc no està donant oportunitats a ningú, i la gent jove com en molts països és la que revoluciona, i la seva manera en aquest cas ha sigut marxar en busca d'oportunitats perquè creuen que aquí en poden tenir, però ja veurem.

E: Quines creus que podrien ser unes bones propostes per a una actuació integral amb aquests menors?

E4: Serien moltes, però d'entrada: el tema documental ha d'estar resolt; els professionals dels centres haurien de pensar que estan preparats però moltes vegades no ho estan; una atenció molt més individualitzada, treball amb 8-10 nois ser l'ideal; que l'autonomia es treballi des de ben aviat, perquè si està en un CRAE en el que t'ho fan tot, et desperten ells mateixos.... El pis de Caldetes és un referent amb això, ho fan molt bé, els nois per exemple tenen accés als diners amb els que es gestiona tot això, i són molt més responsables ja que estan conscienciats dels problemes que tenen, s'hauria de treballar en aquest altre format i sempre amb professionals molt més preparats.

Això és el que penso, una altra cosa és la realitat i les possibilitats de fer-ho.

E: Podríem dir que la majoria dels centres estan en bones condicions?

E4: No, hi ha molts centres que no estan en bones condicions sanitàries i més coses...

E: A Catalunya?

E4: Ara mateix et parlo del Maresme. Aquí hi ha hagut un parell de centres en els que s'han fet inspeccions i no estaven prou bé. I això a vegades té a veure amb l'entitat que ho gestiona, amb el propietari de la casa, etc.

E: Creus que la societat d'acollida té un paper important en la integració d'aquests menors?

E4: Totalment. És una altra part, perquè una és la de l'empara i la protecció que ha de ser en un lloc més tipus casa i amb més autonomia, però per altre banda, és important que aquests joves puguin tenir una acollida més humana. Per exemple, nosaltres ja informem al menor del lloc on ha vingut a viure, etc, però hi ha una altra part de l'acollida que hauria de ser més propera.

E: Penses que s'hauria de sensibilitzar a la societat?

E4: Sí, segur, hi ha una part de la sensibilització que s'hauria de fer entendre a la societat que aquesta és una cosa que està passant i que per tant, si volem en un futur a nois que se sentin d'aquí... hem d'invertir en això. Però per altra banda la millor sensibilització passar per generar oportunitats de relació, siguin de la seva edat o no, i aquests nois moltes vegades són més adults que els nois de la seva edat. Per mi la mentoria ha donat resposta a això, per tant està bé seguir treballant amb això, però s'han de buscar altres maneres i alternatives, que en altres llocs ja s'estan trobant, per exemple fent activitats com el futbol... Tot i que part de la societat no mostra participació en l'àmbit local, ja que poques persones d'aquestes edats estan vinculades a fer activitats que organitza el poble o al barri. Però hi ha altres oportunitats com l'espai jove, on poden tenir contacte amb altres joves del poble; hi ha comunitats associades, entitats... [...] Moltes vegades s'estira de la corda perquè aquests joves participin en determinades activitats o voluntariats, però això hauria d'arribar a un límit, i tenir en compte el que vol el noi, ha d'entendre perquè ho fa.

E: Podria haver problemes d'interessos entre el tutor i el tutelat?, ja que aquests nois són adolescents i pot ser, per exemple, un dia vulguin sortir de festa i no els deixin...

E4: Clar, per exemple el centre té regles a nivell d'horaris, i es mantenen, són molt estrictes amb això. Si estàs en el sistema de protecció vol dir que hi ha una sèries de normes que les has de complir. Potser algun dia deixin fer a algun jove una cosa una mica diferent, ho entenc, és com un pare amb uns fills. Han d'entendre que en un centre hi ha per exemple un torn de nit... i no pot estar pendent dels que estan dintre i fora. Llavors a vegades és difícil. Hi ha alguns refractaris que el que els hi passa és que no volen normes, i jo ho entenc, però el sistema de protecció n'ha de tenir de normes. Però tot es tema de negociació, perquè els nois funcionin molt bé, tot i que a vegades sentin que són més rígids amb les seves normatives.

E: Alhora de trencar estereotips i donar una bona imatge d'aquest col·lectiu, els mitjans de comunicació tenen un gran poder, no?

E4: Clar. [...] Sempre quan surt alguna cosa d'immigració en els mitjans de comunicació, sempre, la gran majoria de vegades és per dir alguna cosa en negatiu. A vegades depenent de quin tipus d'immigració mostren unes coses o unes altres. Els mitjans i les xarxes socials evidentment tenen un paper importantíssim. Per exemple, a mi si els veïns em diuen "si passa això què fem?", jo els hi dic "no pengeu res a xarxes socials i aneu a parlar amb el centre o la policia local". [...] Hi ha un codi ètic que a vegades els mitjans de comunicació se'l passen pel forro... També és veritat que els mitjans privats i públics no tenen els mateixos codis ètics. Els mitjans públics a nivell de Catalunya, tenen un codi ètic que vetlla pel tema de la immigració, perquè sigui adequada o ajustada; però els mitjans privats poden fer el que els dongui la gana, llavors això és més difícil. I ja s'intenta que els mitjans de comunicació cada vegada ho facin millor. De fet, al Maresme tenim La Vanguardia, i hi ha una persona que cada dos per tres publica coses, i la gran majoria de coses que diu són mentida, i ho sabem, ara, si ningú no fa res per aturar aquest senyor, ho seguirà fent.

E: Aquesta últims mesos han sortir varies notícies sobre problemes i conflictes entre la societat d'acollida i aquests nouvinguts. Per què creus que passa això i com es podria resoldre?

E4: Et poso un exemple. Un cas que hi va haver aquest estiu va ser l'agressió que es va produir a Masnou, aquell mateix cap de setmana hi van haver més de 20, i només va sortir aquesta del Masnou i la de Canet, en el mateix moment. [...] No només són mitjans, hi ha grups polítics interessats en que això sigui així...

E: ... I financen aquest tipus de mitjans de comunicació, no?

E4: No sé si financen o no, però segur hi ha gent amb influència que el que vol és que surti això. [...]

E: I què en penses sobre la diversitat sociocultural en una societat?

E4: D'entrada és impossible que una societat no sigui diversa, sinó seríem robots, tot i així dubtaries encara si els robots poguessin ser homogenis, perquè en funció de bateria pot ser serien diferents, no sé. [...] A vegades quan parlem de diversitat, ens quedem amb la cultural perquè és més visible, però també és important la diversitat de poders i com s'exerceixen. Tenint un estatus i un perfil concret en la societat em donarà més privilegis que no pas si en tinc un altre. [...] Si per exemple ara et situo a tu en diferents paràmetres (entre jove o adulta, entre home o dona...) et donaries compte que tens uns sèries de privilegis o no.

E: Et refereixes a l'interseccionalisme, no?

E4: Sí, a l'interseccionalitat. Quan parlem de diversitat, l'entendem des d'aquesta perspectiva en la que la diversitat cultural és una. [...] Al final aquesta diversitat segur que és rica, el tema és que si la sabem sumar doncs perfecte, però si només la sabem diferenciar... doncs al final no... quan parlem d'interculturalitat hi ha una cosa que és bàsica, n'hi ha moltes, però una és bàsica, que és el reconeixement de l'altre, i el problema és que moltes vegades tenim un problema perquè acostumem a reconèixer a l'altre des de la nostra perspectiva. Fins i tot, pot ser l'altre té una costum que és diferent a la meva, però reconèixer-la ens aproximarà a que si tu i jo tenim una corda, i tu està en una punta i jo en una altra, si jo reconec una cosa cultural teva (indistintament del valor que jo li posi per com sóc, per la meva cultura o pel que sigui),

aquesta corda poc a poc ens anirà acostant a posicions més properes que des del punt on es trobavem inicialment, però això passa per un reconeixement, i aquest molts cops no existeix. [...] Per començar s'ha de reconèixer que tu pots fer aquesta decisió teva, que no és la meva. Podem acabar posant-nos d'acord o no, però jo entendré la teva perspectiva i tu la meva.

E: Llavors el diàleg és bàsic per aquest reconeixement, no?

E4: Sí, el diàleg és bàsic per arribar-hi. Al final és un diàleg, és uns moments per poder-ho fer, aprofitar-los... perquè hi ha molts espais de carrer. [...] Hem d'entendre aquesta paraula i treballar-la. [...]

E: Què creus que és el que més has après del teu treball i de tota la teva experiència al llarg d'aquests anys? Què el que més t'ha enriquit i més valors?

Vaig estudiar psicologia a l'àmbit social

Jo a l'àmbit de la immigració porto 20 anys treballant, en diferents llocs, i estic en aquest actual treball des de fa uns 15 anys.

En el meu dia a dia jo coordino un servei que es diu ciutadania i immigració. Llavors els que hi treballem, generem punts de trobada en un lloc entre aquests nois i la societat. Treballem a nivell de comarca, el servei d'acollida municipal de tots els pobles (menys quatre de la comarca, que són 26 en total) en els que quan hi ha persones que arriben que porten un temps aquí però necessiten un tipus de consulta que des de l'acollida li podem donar, informem, derivem i els orientem en el que han de fer, però a més a més fem mòduls d'acollida, que al final ajuden a tenir una certificació que si la tenen, en el cas de persones estrangeres que hagin de renovar una residència, aquella documentació els pot facilitar la renovació quan les condicions econòmiques per renovar no hi siguin. Llavors també ens interessa molt fer-ho, perquè la gent conegui la realitat on han vingut a viure, que al final també té efecte pràctics en estrangeria.

Per una altra part, portem un servei de mediació, interpretació i traducció, i un servei de sensibilització per a instituts en temes com entendre la diversitat.

També donem suports a l'Ajuntament, amb temes com l'anterior. En general, intentem portar recursos cap aquí i coordinar-los al Maresme.

I pel que fa a la pregunta inicial, jo penso que al final és una suma de moltes coses. D'entrada jo crec que és una obertura de mires d'entendre el món. Pot ser l'atenció directa no la faig tant, però al final tampoc deixo de rebre-la indirectament. [...] T'enriqueix molt, t'ajuda a entendre la societat d'una altra manera i una altra perspectiva, i això és el que més m'enduc. [...]

Quan per exemple a vegades organitzem un curs, no ens hem d'esperar per motius d'espai... I t'enteres de que igualment no ha sigut un obstacle, perquè persones de diferents orígens han seguit trobant-se, i d'una altra manera no haguessin pogut, llavors quan passen aquest tipus de coses que tu no t'esperes, et reporta. [...]

Quan tu veus per exemple, a persones de diferents orígens reunides en un mateix espai, és difícil dir el que et dona, però et dona molt. [...] Després també hi ha gent que no està vinculada a cap Administració, però que fa una feina brutal i és aquella que no es veu, tenen una manera de fer que dius "això sí que és comunitari, i què fariem sense aquestes persones". [...] Hi ha comunitats i cultures que ens han ensenyat que és molt important ajudar-nos mútuament com si fóssim família, encara que no ens coneixem, i aquí a la societat catalana no estem acostumats a això, crec que som una mica molt endogàmics.

Quan veus això, doncs t'amporta, influeix en tu i penses en positiu, penses que el món és una mica més entreteixit. [...] La lògica és aquesta, com ens relacionem a nivell de comunitat.